

BAĞIMSIZLIK
DEMOKRASİ
SOSYALİZM
İÇİN

YÜRÜYÜŞ

HAFTALIK SİYASİ HABER VE YORUM DERGİSİ - SAYI 50 - 23 MART 1976 - 5 TL.

**lastik
dosyası**

**DEMOKRASİ MÜCADELESİ VE
İLERİ SENDİKAL HAREKET**

İŞÇİ SINIFI VE KÜÇÜK BURJUVALAR

YALÇIN KUÇUK

Emekçi sınıfına işleyecek bundan sonra zaman; saatin akrep ve yelkovanı emekçinin geleceğine dönecek, tarihimiz emekçi adına yazılacak... Şimdiden emekçi sınıfının ozanı, rössamı, romancısı, yazarı var. Ama bir şey daha var: Ülkemizde emekçi sınıfının yazarı küçük burjuvayı eleştirebilir; bunu anlarım. Sermaye sınıfına dayanıp da küçük burjuvayı hor görmek yok mu? Bakın işte bu çok ayıp bir iş oluyor." Bunları İlhan Selçuk yazıyor. İlhan Selçuk fazla nazik yazıyor. Çünkü sermayeye karşı bir tek söz etmeden devamlı olarak küçük burjuvaziyi eleştirmek, yalnızca ayıp değil, aynı zamanda hiyanet oluyor.

Küçük burjuvazinin gerçek konumu üzerinde açıklığa sahip olmak gerek. Bunun için de önce, küçük burjuvaziye ait olmayan girişimler üzerinde açık olmak gerek. Sermayenin girişimlerine gözleri kör olanlar, büyük sermayenin darbelerini de küçük burjuvazinin omuzlarına yüklemeye eğiliminde. Hiyanetin kaynağı burada. Hiyaneti sevimli gösterebilmek için kullanılan kalın da Marx. 12 Mart'ı küçük burjuvazinin darbesi olarak gösterme uğraşı içindeler. Bunun için Bonapartizm kavramını kullanıyorlar. Kavram, Marx'a ait. Büyük Bonaparte'in yeğeni Lui Bonaparte'in, Cumhurbaşkanı iken darbe ile imparatorluğunu ilan etmesinden kaynaklanıyor. Büyük burjuvaziye yaslanarak küçük burjuvaziyi eleştirenler, 12 Mart'ı bir küçük burjuva hareketi olarak görenler için, Marx'ın Bonapartizm kavramı, belli başlı dayanak oluyor.

Ama kulaktan dolma bilgilerle hareket ettikleri anlaşılıyor. Marx, Bonapartizm kavramını geliştirdiği "Lui Bonaparte'in Onsekizinci Brumeri"nde darbenin kaynağını hiç kuşkuyla yer bırakmayacak bir biçimde ortaya koyuyor: "... burjuvazinin parlamento dışı kütlesi... güçlü ve sınır tanımayan bir hükümetin koruyuculuğunun sağladığı eksiksiz güven içinde özel işlerini izleyebilmek amacıyla ve konuşan, yazan bölümünü, politikacılarını, yazarlarını, kürsüsünü ve basınını bastırması ve yoketmesi için Bonaparte'i davet etti". (Lui Bonaparte'in Onsekizinci Brumeri, Seçme Yapıtlar, sayfa 160, İngilizce). Bonaparte'i davet edenlerin, mevcut parlamento ile işlerin yürütülemeyeceğine inanan burjuvazi olduğunda hiç kuşku yok.

12 Mart, sermayenin, üstelik de büyük sermayenin bir girişimi olarak doğdu ve gelişti. Bu girişimden ümitlenen küçük burjuvalar ve küçük burjuva örgütleri oldu. Bu örgütlere karşı da, 12 Mart'ın bir büyük burjuva eylemi olduğunu, yalnızca Türkiye İşçi Partisi ortaya koydu. Çark-Başak'ın son sayısında 12 Mart'ın ilk günlerinde 12 Mart'a övgü düzen küçük burjuva ve örgütlerinin demecileri sergileniyor. Bu durum, kesinlikle, 12 Mart'ın bir küçük burjuva eylemi olduğunu gösteriyor. Yalnızca küçük burjuvazinin genel eğiliminin, yanlıgıdan kurtulmamak olduğunu belirliyor. İşçi sınıfı ideolojisini, işçi sınıfı örgütünü rehber kabul etmediği sürece küçük burjuvazinin yanlıgıdan kurtulamayacağını gösteriyor.

Küçük burjuvazinin kendi sınıfsal kökeninden kaynaklanan özellikleri ayrı. Bunlar biliniyor. Bilinenlere ek olarak söylenecekler ise şunlar: Küçük burjuvazinin işçi sınıfı ideolojisini bir rehber olarak benimseyebilmesi için işçi sınıfının bir sınıf olarak gelişmesi ve siyasal örgütünün güçlenmesi gerekli. Bu koşullar geçerli değilse, küçük burjuvazinin atacağı her ileri adım, burjuvazi ve büyük burjuvazinin ekmeğine yağ sürer. Marx, başka bir yazısında, bunu şöyle formüle ediyor: "Her iki devrimde de (1648 İngiliz ve 1789 Fransız Devrimleri) harekete gerçekten liderlik edecek sınıf burjuvazi idi. Proletarya ve kent nüfusunun, burjuvazinin parçası olmayan, diğer bölümleri ya henüz burjuvaziden ayrı çıkarılara sahip değildi; ya da bağımsız olarak gelişmiş sınıf veya sınıflar içinde gruplar düzeyine erişmemişti. Bu yüzden, 1793 ve 1794 Fransası'nda olduğu gibi, burjuvaziye karşı çıktıkları yerlerde de, burjuvazi biçiminde (üslubunda) olmasa bile gerçekte burjuvazinin çıkarılarını gerçekleştirme için savaşıyorlardı. Bütün Fransız terörü, burjuvazinin düşmanlarıyla, mutlakiyet, feodalizm ve bölgecilikle pleb biçiminde uğraşmaktan başka bir şey değildi". (Burjuvazi ve Karşı Devrim, Siyasal Yazılar, Cilt I, sayfa 192, İngilizce)

Bugün Türkiye'de işçi sınıfı bağımsız bir sınıf düzeyine çoktan erişmiş durumda. Örgütü, 12 Mart ile kesintiye uğrayan işçi sınıfı hareketi, bu kesintiye çok geride bırakma aşamasında. Bütün bunlara ek olarak, tekelleşme eğilimi belirgin bir nitelikte. Bu yüzden, küçük burjuvazi, ekonomik olarak kaybedilen bir kitleye dönüşüyor. Bu yüzden, ondokuzuncu yüzyılda burjuva-

zinin ideolojisine sığınan küçük burjuvazi, şimdi, işçi sınıfı ideolojisine yakın bir olgunluğa doğru yol alıyor. Bu yol alış, yeni durumların ortaya çıkmasına yol açıyor.

"Rus Sosyal Demokrat İşçi Partisi'nin Üçüncü Kongresi adına formüle ettiğimiz taktik sloganlar, demokratik-devrimci ve cumhuriyetçi burjuvazinin sloganlarıyla çakışmaktadır. Rusya'da bu burjuvazi ile küçük burjuvazi henüz büyük bir halk partisine dönüşmemiştir". Lenin, İki Taktik'te bunları yazdıktan sonra bir dipnot düşüyor ve şöyle diyor: "Eylemlerinin nesnel anlamı, yalnızca, devrimci ve cumhuriyetçi burjuvazinin amaçlarının gerçekleştirilmesine indirgenbilirse de Sosyalist Devrimciler, böyle bir partinin tohumundan daha çok, bir entellektüel terörist gruptur". Bu dipnottan sonra da şöyle devam ediyor: "Fakat sadece bugün Rusya'da nelerin olduğunun tümünden cahilleri, böyle bir parti için gerekli öğelerin varlığından kuşku duyabilirler. Biz (eğer büyük Rus devrimi ilerleyecekse) yalnızca Sosyal Demokrat Parti'nin örgütlediği proletaryaya değil, bizimle yan yana yürümeye yeteneğine sahip küçük burjuvaziye de yol göstereceğiz". (İki Taktik, Seçme Yapıtlar, S. 483, İngilizce)

Geçen hafta Ankara'da düzenlenen miting, bugünün somut koşulları içinde, küçük burjuvaların ve bunların demokratik kitle örgütlerinin ulaştığı düzeyi göstermesi bakımından son derece anlamlı ve başarılı bir deneyim oldu. Bu mitingün hazırlanması uzun zaman aldı. Zaman, şu aşamada, küçük burjuvazi içinde azınlığa düşmüş olan ve büyük burjuvaziye karşı çıktıklarını sanıp "pleb biçiminde" de olsa büyük burjuvaziye hizmet edeceklerini anlamayanların ayak sürçmeleri nedeniyle kaybedildi. Ama sonunda ellibini aşkın gerçek bir halk kütlesi, somut ve geçerli sloganlarla faşizmi ve Cephe Hükümeti'ni protesto etti. Ankara mitingi, 12 Mart sonrasında, Halk Partisi'nin dışındaki solun örgütlediği ilk büyük miting oldu.

Büyük ölçüde işçilerin, memurların ve öğrencilerin katıldığı bu mitingün dışında kalanlar arasında DİSK yöneticileri de var. DİSK'li işçiler değil bazı DİSK yöneticileri var. İşçi sınıfı içinde sosyalizmin hızla kök salmasını görüp de yerlerinden endişe duymaya başlayanlar var. Bu miting dolayısıyla DİSK yöneticilerinin bağlı sendikalara gönderdiği yazıda şunlar var: "Bütün bu nedenlerle, içinde bulunduğumuz koşullarda, DİSK'in doğrudan düzenlenmediği ve doğrudan sorumluluğunu üstlenmediği, gerek duyduğu önlemleri almadığı kitlesel eylemlere ne DİSK'in ne de DİSK'e bağlı üye sendikaların ve bu sendikalarımızın alt birimlerinin katılmaması kararlaştırılmıştır". Hastalık genelgede ileri sürülen gerekçeler son derece ilginç. Birisi, işçi sınıfını "provokasyonlardan korumak". Diğeri ise şu: "Öte yandan işçi sınıfının belirleyici ağırlığını taşımayan bir cenaze töreni yurt çapında yapılması planlanmış bir dizi kitlesel eylemi engellemiştir". Bu hastalıklı mantığın arkasına sığınanlara, Türkiye'de demokrat ve sosyalistlerin, faşist kursunlarıyla devrimci mücadeleden alıkanan arkadaşlarına son görevlerini yapmaktan hiç bir zaman geri kalmayacaklarını hatırlatmak gerekiyor.

"Fransa'da küçük burjuvazi, normal olarak sanayi burjuvazisinin yapmak zorunda olduklarını yapıyor; işçi, normal olarak küçük burjuvazinin görevlerini yerine getiriyor. İşçinin görevi, bunu kim yapıyor? Hiç kimse" (Marx, Fransa'da Sınıf Mücadeleleri 1848-1850, sayfa 105, İngilizce). Bugün Türkiye'de proletarya bir sınıf olarak ortaya çıktığı, sosyalist parti bir örgüt olarak belirlendiği için artık işçinin görevlerini kimin yapacağını sormaya gerek yok. Bugün Türkiye'de küçük burjuvazinin büyük bir bölümü, artık büyük burjuvazi yerine, işçi sınıfının yanında yer almak gereksinimini duyuyor. Fakat bütün bu gelişmelerle birlikte işçi liderlerinin bir bölümünün, kendine güven duymamak, işçi sınıfına inanmamak, devamlı yalpalamak ve sosyalizmden korkmak özellikleri ile belirlenen kuramsal ve tipolojik küçük burjuva tutumuna doğru yol aldıkları görülüyor. Kendilerinin bilecekleri bir iş.

Kendilerinin bilecekleri ve sosyalistlerin de sergileyecekleri bir iş. Sosyalistlerin, bu tür davranışları sergilemekten vazgeçmeleri, ilerici hareket içinde geri adım ve oyunları görmekten gelmeleri mümkün değil. Sosyalistlerin, "bölünmüşlük" propagandasıyla, geri adım ve oyunlara göz yummaları olanaksız. Çünkü, "Devletle ilgili oportünist önyargılara karşı mücadele vermeden, emekçi kütelleri, genel olarak, burjuvazinin, özel olarak da, emperyalist burjuvazinin etkisinden kurtarma mücadelesi imkansızdır". (Devlet ve İhtilal, önsöz, İngilizce). Oportünist önyargılara karşı verecek mücadeleyi ise yalnızca devlet anlayışına sığdırmak mümkün olamaz.

BÜYÜK SERMAYE ATIŞ TALİMİNDE, HEDEF: DEMOKRASİ

"Çalışma mevzuatımız başlangıçtan beri daima tek yanlı ve işçi yararına düşüncelerle düzenlenmiştir..."

Sözlerin sahibi, Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu Genel Sekreteri Rafet İbrahimoglu idi ve yöneticisi olduğu konfederasyonun 2 Nisan günü toplanacak olan genel kuruluna sunulacak olan raporun ana hatlarını açıklıyordu.

Herhalde raporun belkemiğini de yukardaki sözler oluşturuyordu.

Siyasal düzeyde faşist tirmanışın hangi ekonomik yapıdan kaynaklandığını göstermesi bakımından "hür teşebbüs" düşüncesi yeni bir şey getirmiyorsa da, içinde bulunduğumuz günlerin gelişmelerini vurgulaması bakımından elbette ilginçtir.

ATIŞ TALİMİ

Büyük sermaye sözcüleri işçi ücretlerinin dondurulmasından söz eder. Sü-

Geride bıraktığımız haftanın başında TIP Kadıköy İlçe yöneticilerine ve parti sempatanlarına yapılan polis baskısı, demokrasinin hangi alanlara kaydırılıp hapsedilme heveslerini yansıtmaktadır.

TIP Kadıköy İlçe Yönetim Kurulu, MC iktidarının işçi-memur ayırımına karşı iki buçuk aydır direnen SSK işçilerini desteklemek ve çadırlarda yaşayan işçilere maddi katkı sağlayabilmek amacıyla, iskelede bildiri dağıtma ve bağış toplama kararı aldı ve uygulamaya girişti.

Ancak girişim polis duvarına çarpıp. Bildiri dağıtım ve maddi yardım toplanan beş partili ve iki sempatan 1. Şube görevlilerince göz altına alındılar.

Göz altına alınan Yüksel Birdal, Mustafa Koca, İbrahim Semirtaş, Mehmet Selahattin Yazıcı, Cafer Akarsu, Suat Özerğün ve Ali Şeker uzun süre 1. Şube'de tutuldular. Kendilerine baskı ve tehditler bulunuldu.

Elektrikçi Cafer Akarsu'nun üzerinde bulunan basit bir elektrik krokisi polis tarafından "Elektrik kontağı ile sabotaj" planı olarak kabul ettirilmediği istendi. Bu kabul edilmediği takdirde işkence tehditleri savruldu.

Amaç, SSK işçilerine destek çalışmasının engellenmesiydi, nitekim gözaltına alınan TIP'liler daha sonra serbest bırakıldılar.

TIP İstanbul İl Merkezi durumu bir açıklama yaparak protesto etti ve "Bu baskı ve tehditler sürdürülenler bilmelidirler ki, hiçbir komplö ve baskı TIP'ı yıldıramaz. Partimizin bağımsızlık, demokrasi ve sosyalizm mücadelesi durmayacaktır" dedi...

OYUN İÇİNDE OYUN

Aynı günlerde ise başkente SSK işçileri üzerinde kumar oynanıyordu.

SSK Genel Müdürü Mustafa Mut,



SSK işçisinin haklı direnişi

İzmir 2. İş Mahkemesi'nin işçi-memur ayırımı konusunda verdiği bir kararın Yargıtay'ca onaylanması üzerine sayıları 26 bine varan SSK işçisinin memur yapılması için intibak hazırlıklarına başladığını açıklıyordu.

Basına yansıtıldığı kadarıyla güya SSK Genel Müdürü Mut "Hükümet kararına rağmen" bu yolda hareket etmişti ve görevinden alınması bekleniyordu...

Bu konuda görüşünü açıklayan Sosyal Güvenlik Bakanı Mahir Ablum ise "Olayı radyodan öğrendiğini, SSK Genel Müdürü'nün uygulamaları hakkın-



Türkiye'de tekelci büyük sermayenin rüyalarını bölen ve işçi sınıfının sömürüye karşı elinde bulundurduğu tek yasal silah olan grev hakkına tahammülsüzlüğü belgeleyen bu sözler "Çalışma barışı", "Kalkınma" ve benzeri süslemelerle birlikte tekrarlanıyordu.

"Hür teşebbüs" sözcüsü, son iki yılda meydana gelen grevlerden yakınıyor, 1974 ve 1975 yıllarına ilişkin grev sayıları veriyor, kaybolan işgünü sayısına hayıflanıyordu.

Açık açık sıkıyönetim reçetesi yazma anlamına gelen "Hür teşebbüs" görüşü, İtalya ve İrlanda'dan da örnekler veriyor, akıldânelikse, neredeyse iş, reçete ihracatına bile vardı.

İrlanda'da da siyasal ve sosyal çalkantılar olmuş ve oralarda da bir hayli işgünü kaybolmuştu!..

SUÇLU: ANAYASA

İbrahimoglu 1961 Anayasası ve onunla birlikte gelen ve özünde işçi sınıfının uzun mücadele yıllarının ürünlerini saklayan demokratik hak ve özgürlüklerle de çıkartma yapmaktan kaçınıyordu.

Şöyle diyordu:

"Toplu sözleşme rejiminin yürürlüğe girdiği 1963 yılından bu yana işçi ücretlerindeki artışlar her zaman işçi fiyatların üstünde olmuştur..."

"Hür teşebbüs" adına gerçeklerin çarpıtılması, verimlilik artışında "emek verimliliğinin değil, organizasyon, sevk ve idare ve modern teknoloji gibi diğer faktörlerin rol oynadığı" şeklinde devam ediyor ve "Bu sorun, toplu sözleşme düzeni ile düzeleceği yerde aksine bir gerileme göstermiş ve ekonominin bazı branşlarını dar boğazlara getirmiş." şeklinde noktalanıyordu...

leyman Demirel, memleketi idare etmek için başka bir anayasaya özlem duyan ve Türkiye'de terör, şiddet ve baskı uygulamaları her gün daha yeni boyutlar kazanırken elbette bunlar belli bir amacın zincirleme halkalarını oluşturmaktadır...

Dışa bağımlı geri ve çarpık Türkiye kapitalizmi, sistemin özünü yansıtan ve el sürmesiyle açığa çıkan rüşvet ve yolsuzluk olaylarının yarattığı tepkiyi bir yandan bastırmaya çalışırken bir yandan da tehditlerle bulunmaktadırlar.

Bu bir atış talimidir: Temelde işçi sınıfını hedef alan, tüm emekçi kitlelerin, demokratik hak ve özgürlüklerin bağrına yönelik atış talimi...

Büyük sermaye şimdi, ülkenin her köşesini silahlandırdığı sürüleri eliyle atış talimi alanına çevirmiştir.

Geçtiğimiz haftanın başlarında, başkentteki Site Öğrenci Yurdu'ndan gelen sesleri misafir gittiği eyden duyan CHP Balıkesir Milletvekili Necati Cebe olayı Cumhurbaşkanlığı Fahri Korutürk'e telgraf çekerek ilettiler.

Cebe, sağcı öğrencilerin barındığı Site Öğrenci Yurdu yakınında bir eve konuk olarak gitmişti. Saat 22 sularıydı ve silah sesleri yükselmeye başladı. Durumu yadığı Necati Cebe'nin merakını ev sahibi giderdi.

"Atış talimi yapıyorlar, dedi, her zamanki gibi..."

Ev sahibi almıştı, bir anlamda da Necati Cebe'nin merakını yadığı...

TIP - SSK İŞÇİLERİ VE BASKILAR...

Faşizan uygulamayı olağanlaştırmaya yönelik terör ve şiddet olayları her gün biraz daha yoğunlaşmaktadır.

YURUYUŞ SAYI: 49 15 MART 1976

"Halk Partisi'ndeki son gelişmenin, kişileri de aşan işlevi, sermayeye güvence vermek... Şimdilik görülen, Mülkiye Cuntası'nın görevden ayrılması. Cephe hükümetinin sallandığı ve zorlandığı bir zamanda, Halk Partisi'nin yeni bir hükümet denemesinin gündemde olduğu bir zamanda, sermaye yeni bir güvence almış oluyor.

Karadeniz Cuntası'nın, sınıflar karşısındaki durumu oldukça açık. Fazla söz gerektirmiyor. Ali Topuz grubu, sermayeye yakın. Yer yer sermayeye organik bağlara sahip..."

YANKI, 15 MART 1976

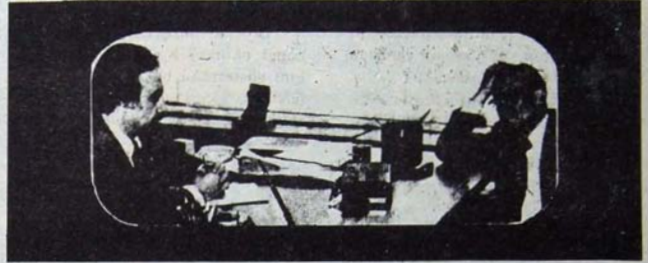
Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu Genel Başkanı Halit Narin: "Kuruluşlarda zaman zaman topluma hizmette revizyonist olma ihtiyacı duyuluyor. Bu CHP içinde de kendini gösterdi. Millete hizmet etmede değişik bir anlayış arandı. Kanımca Baykal - Ecevit hemfikir olma durumundaydı ama muhalefete geçildikten sonra Ecevit, Eyüboğlu'nun fikirlerine katıldı. Bu daha iyi muhalefet yapma ihtiyacından doğdu. Millî menfaatler açısından otokritik ve lüzumlu olarak kabul edilmelidir. Ve her kuruluş bunu hizmet verme ve bünyesinin çalışma sıhhati açısından zamanında ve sık sık yapılabilmelidir."

HAFTANIN FİSKOSU

PROF. TURAN GÜNEŞ:

"FALAN GAZETEYE FALAN LAFI FALAN SIZDIRDI.

HA BAK TURAN GÜNEŞ, ABDİ İPEKÇİ İLE GÖRÜŞME YAPMIŞ. TAMAM BU SÖZÜYLE FİLANI VURMAYA ÇALIŞTI, DİYECEKLER..."



NE KONUŞUYORLAR, DERSİNİZ??

da tahkikat açtırdığını" söylüyordu...

Tamamen önceden tasarlanmış bir oyun oynanıyordu.

Cephebaşı aylar önce, bir genelge yayınlarak hiç bir işçinin memur yapılmamasını emrediyor, bakan "evet" diyor ama bu arada SSK Genel Müdürü İzmir'de elinden dilekçe alarak memur yaptığı bir işçiye, "Tekrar işçi olmak istiyorum" şeklinde müracaat yaptırıp işi mahkemeye götürüyordu.

Panayır açığözlülüklerine rahmet okutan mizansen işçileri körebe yerine koymakla sürdürülüyordu... Cephe'den kademe kademe inen tezgah SSK Genel Müdürü'nün masasında düğümleniyordu.



AP'DEKİ KARAMSARLIK

Cephe'nin geleceği konusunda önceki haftalara kadar iyimserliklerini koruyan AP çevreleri şimdi karamsardır. Genel Başkanları kimildadıkça batmaktadır.

Bunun için bir takım taktikler düşünülmüş fakat formüle edilmesi mümkün olmamıştır.

AP taktisyenlerinin, genel başkanlarını kurtarmak için buldukları formül baştan şuydu:

Madem ki, bu Yahya Demirel olayı ile üzerlerine çok gelmiştir, müdafaa-ya geçmek yerine hücumla kalkmak düşünülemez miydi? Örneğin Yahya Demirel'e vergi iadesi uygulayan CHP-MSP koalisyon hükümetinin Maliye Bakanı Deniz Baykal hakkında bir Meclis soruşturması verilemez miydi?..

CHP'ye "Biz koskoca genel başkanın yeğeni fedettik, sen de eski bir bakanını fedet bakalım" denemez miydi?..

Böylece kamuoyunda iyi bir gösteri yapmak mümkün olmaz mıydı?..

Ancak hemen bunun sonunda işler çatallaşıyordu.

Ya, Bülent Ecevit kalkar da "Maliye Bakanının bir yolsuzluğu varsa, o, onunla birlikte beri de ilgilendirir. Yüce Divan'a sevkimi istiyorum" derse?.. Ama iş bu kadarla bitmiyordu. Ecevit daha da devam edip, "Ben eski bir başbakan olarak Yüce Divan'a gidiyorum, Demirel de gelsin, hodri meydan!.." derse n'olacaktı?..

AP taktisyenlerinin ellerini ayaklarını bağlayan "olasılık" işte buydu ve de kuvvetli bir "olasılık" bu...

AP'liler burada sorulan "Eee olsun ikisi de gitsinler, ak koyun kara koyun belli olsun" sorusuna cevap olarak şunu söylüyorlardı:

"Bizim oğlan, Anayasa Mahkemesi'nde takılır..."

Aynı şeyin balyozcu Erim tarafından Demirel'e söylendiği naklediliyor-



CEPHE'DE KİLİTLENME...

Önümüzdeki hafta yaşını dolduracak olan cephe yönetimi her yönden kilitlenmiş bir noktayı yaşamaktadır. Yönetim terör ve şiddetten öte varlığını duyuracak olanak bulamamaktadır.

Ustalıkla gizlenmesine rağmen AP derin bir çöküş yaşamaktadır. Genel Başkanları ve temsilcisi olunan siyasal, sosyal felsefe derin yaralar almıştır. Cephe'deki en küçük ortak bunalımın kan ve şiddetle yeniletilmesinin yanı sıra AP'deki gerginliği ilgilile izlemektedir. Tekelci büyük sermayenin finanse ettiği ve yedeklediği küçük ortak şiddet yoluyla kitle tabanı oluşturmaya çalışırken, tekelci sermaye ile arzulan düzeyde ilişkiler kuramamaktan yakınan MSP de AP'nin iç bunalımını dikkatle izlemektedir.

Muvazaalı transferle Mecliste grup bütünlüğünü koruyan diğer cepheci ortak ise giyeceği kostümün rengini seçmekle meşguldür...



du, Erim "Süleyman Bey, git Yüce Divan'a, ver hesabını, aklan" demişti bir zamanlar, ama Demirel başını sallamıştı: "Nihat Bey, demişti. Bu hukukçulara güvenilmez..."

AP kulislerinde bunlar konuşuluyordu. Genel Başkanlarının suçsuzluğuna inanıyorlardı inanmasına ama "ah şu hukukçular olmasaydı!..."

DEMOKRASİNİN GELECEĞİ

Tıkanıklığın Cephebaşında odaklaşması bir gerçektir ama aslında tıkanıklık genel çerçeveye de egemendir. Büyük sermaye, ekonomik, iç ve dış politik ortamın çizdiği koşullar önünde bir tıkanma noktasına gelip dayanmış-

tır.

MC'nin gelip dayandığı bu sınırdan CHP ise merkez yönetiminde yaptığı operasyonla büyük sermayeye güvence vermekle meşguldür. Demokrasinin, desteği sağlanan kitleler önünde en azından tutarlı ve dirençli politikalarla savunulması gerekirken, parti humma ateşine bırakılmıştır. CHP'de olup bitenler bir raslantı sonucu değil. Büyük sermayenin hem de yoğun bir arayış dönemine denk düşmesi, CHP'de olanlara raslantı şansı vermiyor. "Hakiki solcu" oldukları iddia edenlerden hakiki kolcu'lara kadar uzanan ateşli nöbet sebepsiz değil...

Ama elbette demokrasi de sahipsiz değil...

HALİT NARİN'İN İŞÇİLERE HEDİYESİ

Narin Mensucat, İstanbul dışında, Çerkezköy'de bir işyeri. Narin Mensucat'ın patronu da ünlü bir isim. Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu Başkanı, işçi düşmanı, Halit Narin.

1 Mart günü, Narin Mensucat'ta çalışan işçileri fabrikaya taşıyan servis otobüsü trenle çarpışıyor. Kaza sonucunda 10 işçi derhal ölüyor. Bir çoğu da ağır yaralı olarak halen hastahane de bulunuyor.

Olayın evveliyatı var. İşveren'in servis için kiraladığı otobüslerin taşıma kurallarına uygun olmadığı konusunda işveren, işçiler tarafından sürekli olarak uyarılıyor. Üstelik yetersiz sayıda araba kiralınması yüzünden işçiler adeta balık istifi biçiminde taşınmaktadır fabrikaya. Girişimlerin sonuç vermesi üzerine işçiler iki günlük bir direnişe geçiyorlar. Bu direniş sonucunda arabalar değiştirildi, ama sayıları arttırılmadı. Öyle ki, kazanın olduğu zaman fabrikada 700 işçi çalışırken, servis arabalarının sayısı çok az. Bunun sonucunda 32 kişilik otobüslerde 97 kişinin taşındığı sık sık görülüyor.

Kazaya uğrayan otobüste 67 kişi bulunmaktaydı. Bu otobüsün kapasitesi ise azami 40 kişi. Ölü sayısının artışı da kâr hırsına dayalı bir pintililiğin taşıdığı önem çok büyük.

İşverenlerin tutumu bununla da kalmıyor. Kazanın duyulması üzerine işbaşı yapmak istemeyen işçiler zorla çalıştırılmak isteniyor. Tabii bu sökmüyor. Ertesi gün ise kazada ölen arkadaşlarının cenaze törenine katılmak isteyen işçiler yine işveren tarafından engellenmek isteniyor. Gerekçe de, işveren tarafından şöyle açıklanıyor: "Fabrikanın bir gün çalışmaması, milyonlarca lira zarar demektir."



Peki, işveren kendi açık ihmal ve hasıslığı yüzünden canlarını kaybeden 10 işçinin ölümünü hiç mi önemsememektedir? Evet, hiç önemli değildir bu işveren için. Bu yalnızca Halit Narin ve çevresinin değil, tüm işverenlerin ortak özelliğidir. Onlar için önemli olan, yalnızca kârlarıdır. "Ölen ölür, kârlar yine bizindir" diyorlar.

DEMOKRASİ SENDİKAL



Bursa işçileri uyanık

demokrasi mücadelesi ile bağımsızlık mücadelesi birbirine sıkı sıkıya bağlıdır. Emperyalizm, kendine bağımlı ve kendi ile bütünleşen ülkelerin demokratikleşmesine kesin olarak karşıdır ve bu yöndeki gelişmeleri şu veya bu noktada, şu veya bu biçimde boğmak eğilimindedir.

Ama demokrasi mücadelesi bir başka bakımdan da soyut bir mücadele değildir. Bu mücadele, aynı zamanda, kazanılmış demokratik hak ve özgürlüklerin, toplumun çeşitli kesim ve kurumlarında elde tutulan demokratik mevzilerin somut olarak, teker teker, her hal ve şartta savunularak yürütüldüğü bir mücadeledir, böyle olmak zorundadır. Toplumun demokratikleştirilmesi yolunda ileri adımlar ancak bu şekilde atılabilir. Tutarlı bir demokrasi mücadelesinde, ne "Aman ha!"cı pasifist eğilimlere ne de "Nerede hareket orada bereket"ci goşist çizgilere yer vardır. Kazanılmış demokratik mevzileri akılsızca politika ve eylemlerle kaybetmek, buna sebep olmak, veya siyasi kariyerleri korumak hastalığına teslim olarak bu mevzileri çeşitli dar grupçu hesaplarla terketmek asla bağışlanmayacak ve hesabının mutlaka sorulması gereken bir tutumdur.

TUTARLI BİR DEMOKRASİ MÜCADELESİNDE, NE "AMAN HA"CI PASİFİST EĞİMLİLERE NE DE "NEREDE HAREKET ORADA BEREKET"Çİ GOŞİST ÇİZGİLERE YER VARDIR. KAZANILMIŞ DEMOKRATİK MEVZİLERİ AKILSIZCA POLİTİKA VE EYLEMLERLE KAYBETMEK, BUNA SEBEP OLMAK, VEYA SİYASİ KARIYERLERİ KORUMAK HASTALIĞINA TESLİM OLARAK BU MEVZİLERİ ÇEŞİTLİ DAR GRUPTU HESAPLARLA TERKETMEK, ASLA BAĞIŞLANMAYACAK VE HESABININ MUTLAKA SORULMASI GEREKEN BİR TUTUMDUR.

CANLI MÜCADELE

Yaşamın tüm ilericilerin önüne getirep dayattığı demokrasi mücadelesi, demokratik hak ve özgürlüklerin korunup geliştirilmesi mücadelesi, tarihi olarak haklı ve mutlaka başarıya ulaşacak bir mücadeledir. Kapitalizmden sosyalizme geçiş çağının yaşandığı içinde bulunduğumuz dönemde bunun aksi zaten mümkün değil. Toplumsal gelişmeyi durdurup ülkeyi tam bir karanlığa gömmek, işçi sınıfının ve demokratik güçlerin direncini uzun süre baskı altında tutmak zor bir iş.

Bununla beraber unutulmaması gereken bir nokta var. Dışa bağımlı, geri kapitalizmin derinleşen bunalımı ve iktidar olmada her geçen gün daha da aciz duruma düşmesi, çağımızda demokrasiden yana olması söz konusu olmayan burjuvaziyi daha gözü dönmüş duruma getiriyor ve faşist yönetim biçimleri gündeme giriyor. Bu onun acizliğinin, güçsüzlüğünün sonucu olmakla beraber, aynı zamanda, onun için bir çıkış yoludur da. Başarılı olabildiği oranda, belli ölçü ve süreler için de olsa, sorunlarının üstesinden bu yolla gelebilmektedir.

Unutulmaması gereken diğer bir nokta ise, faşizmi tezgaahlama girişiminin, anti-demokratik baskı ve uygulamaların sadece burjuvazinin iradesine bağlı bir durum olmadığıdır. Burjuvazi faşizmi yerleştirme konusunda, "ben istiyorum ve yapacağım" deme "özgürlüğüne" sahip değildir. Burjuvazinin bütün gücünü bu yönde kullanacağı ve kullandığı, acizliğinden gelen saldırganlığını her geçen gün artırmak istediği ve artırdığı açıktır. Ama şu da açıktır ki, sonucu, son tahlilde, işçi sınıfının ve demokratik güçlerin kararlı direnişleri, onların örgütlü kitlesel mücadelesi tayin edecektir. Tarihi deneyler bunu şaşmaz bir doğru olarak gösteriyor: Bu yüzdendir ki, demokrasi mücadelesinin itici gücü, esas gücü ve güvencesi işçi sınıfıdır ve faşizme geçit vermeyecek de demokratik güçlerin kendisidir.

DEMOKRASİ MÜCADELESİNDE İKİ TEHLİKELİ YANILG

Tekrarlanmalıdır ki, demokrasi mücadelesi çeşitli nedenlerden, soyut bir mücadele değildir. Demokrasi mücadelesi, "demokrasi ve özgürlük aşkına", "kötüye karşı iyinin kazanması için" yürütülen bir mücadele değildir. Bu mücadele, anti-demokratik eğilim ve uygulamaların kaynağı olan sınıfları ve onların ekonomik ve politik gücünü de hedef almak zorundadır. Yani bu mücadele, bir sınıf mücadelesidir. Öte yandan,

BURJUVAZİNİN ASIL HEDEFİ

İçinde bulunduğumuz dönemde, diğerlerinin yanında işçi sınıfının kazandığı ekonomik ve sosyal hakların ve ilericî sendikal hareketin elde tuttuğu mevzilerin korunması özel bir önem taşımaktadır.

Burjuvazi, üretimde yaratılan değerini daha büyük bir bölümüne doğrudan el koymanın, artı değeri daha da yükseltmenin hesabını yapıyor, bunun yollarını arıyor. SSK ile başlayan ve yüzbinlerce işçinin memur sayılarak toplu sözleşme, sendikalaşma, grev gibi hak ve silahlardan yoksun bırakılmak istenmelerinin bu yüzden olduğu defalarca söylendi, yazıldı. Yüzbinlerce işçinin memur sayılarak siyasi partilere girme ve çalışma haklarının ellerinden alınması da burjuvazinin diğer bir amacı.

Öte yandan bir büyük hesap da DİSK üzerinde yapılmaktadır.

Partiler üstü sendikacılık teraneleriyle tezgâhlanan Amerikan tipi sendikacılık ve bunun örgütü TÜRK-İŞ artık işçi sınıfını burjuva politik sınırlar içinde hapsedme görevini tam göremez hale gelmiştir. İşçi sınıfı bu çemberi kırıyor ve sosyalistlerin, yıllardır savundukları ve mücadelesini verdikleri ilkeleri, sendikacılık anlayışını benimsiyor ve ilericî sendikal hareketin örgütü DİSK'e koşuyor. "Daha iyi bir ücret artışı", "daha iyi sosyal haklar" için başlayan bir yöneliş, artık bu sınırları aşmış ve işçiler DİSK'i, ilericî ve sosyalist bir örgüt olarak gördükleri için seçmeye başlamışlardır. Burjuvazi bakımından umursanmayacak bir durum değildir bu.

DİSK ÜZERİNDEKİ HESAPLAR

Burjuvazinin DİSK üzerindeki hesapları, görüldüğü kadarıyla, iki düzeyde geliştirilmektedir. Birincisi: DİSK'in bütünüyle "ehlileştirilmesi" ve özellikle bazı sendikaların "ehlileşmesi" bu yapıya ve çizgiye uygun hale getirilmesidir. İkincisi: belli hedefler seçilerek, ilericî sendikal örgütlenmelerin tasfiyesi, seçilen bazı iş kollarında ve işyerlerinde ilericî sendikal örgütlenmesinin her ne pahasına olursa olsun geriye püskürtülmesi, bu mevzilerde sökülüp atılmasıdır. Bunun sağlanması için her türlü sahtecilik, yalan-dolan sonuna kadar kullanılıyor, işçiler arasında faşist örgütlenmeler gidiliyor ve bunlar geliştirilmeye çalışılıyor. İlerici ve sosyalist işçilerin hayatlarına kastediliyor, bazı yerel güvenlik görevlilerinin açık desteği altında hatta yönetiminde azgın komando sürüleri işçilerin üzerine



Seydişehir'de son söz henüz söylenmedi.

yürüyor. İşçi sınıfına başlatılan dolaylı saldırı son aylarda böyle doğrudan bir saldırı halini almıştır ve bunun son örneği Seydişehir'dir. Her şeyin bitip bitmediği henüz belli değildir, fakat Seydişehir'de ilericî sendikal hareketin tasfiyesi yolunda faşist bir darbe gerçekleştirilmiştir.

SIRADA BURSA VAR

Seydişehir, burjuvazinin bu saldırısının bir örneğidir ama gerici, faşist sendikaların yöneldiği başka hedefler de vardır. Kimilerinin demokrasi için işbirliği yapılmasını önerdikleri TÜRK-İŞ'e bağlı Türk Metal Sendikasının yayın organında "Seydişehir'den sonra sıra Bursa'da" denilmekte ve bu slogan gazetesinin kapagina çıkarılmaktadır.

Bursa'daki gelişmeler üzerinde dikkatle durmak gerekmektedir.

Bursa'nın gerici mahalli basınında geçtiğimiz ay içinde TİP ve DİSK aleyhinde yalana dolana ve uydurma haberlere dayanan bir kampanya başlatıldı. 4 Şubat 1976 tarihli "Bursanın Sesi" gazetesinde "Çağdaş Metal-İş'in Maden-İş Sendikası ile birleşmesini tasvip etmeyen 196 işçi Sendikadan istifa etti"

MÜCADELESİ VE İLERİ HAREKET

başlığı altında şu haber verildi: "İstifa eden işçiler, DİSK'in üst kademeleri CHP paralelinde olmalarına rağmen Bursa Maden-İş Sendikası yöneticileri Türkiye İşçi Partisi mensubudular. Türkiye İşçi Partisi İl Yönetim Kurulu üyeleri işçi temsilcisi olarak fabrikalara verildiler. Bunlar devamlı olarak İşçi Partisinin propagandasını yaparak bizi kendi paralellerine çekmek istemektedirler. Ayrıca İşçi Partisine baskı yolu ile para topluyorlar. Onun için istifa ediyoruz demişlerdir."

DİSK'in üst kademelerinin hangi paralele oldukları DİSK'in üst kademelerini ilgilendirir. Maden-İş'in Bursa temsilciliğinde Türkiye İşçi Partilerinin bulunduğu ise doğrudur. Ama İl Yönetim Kurulu üyelerinin fabrikalara temsilci olarak verilmeleri kökten bir yalandır, çünkü temsilciler, sendikaların kendi işleyiş ilkelerine göre seçimle belirlenirler ve bu kişiler Parti üyesi olmadan hatta Bursa'da Parti örgütü kurulmadan önce işyeri temsilcisi ve baş temsilci seçilmişlerdir. Baskı yolu ile para toplamak ise herkesi kendileri gibi sanmalarının sonucudur. Şimdi, durum bu iken ve yukarıda aktarılan başlıkla alakası olmayan böyle uydurma bir haber neden verilmektedir? Çağdaş Metal-İş Sendikasının Maden-İş ile birleşmeden önce ektiği anti-DİSK tohumların sonucu olan istifalar neden böyle bir gerçekçeye dayandırılmak istemektedir?

Başka bir örnek: 12 Şubat 1976 da TÜRK-İŞ'e bağlı 11 şube yöneticisi ise yayınladıkları ortak bildiriyle şöyle diyorlardı: "Bursalı işçi kardeşlerimiz: Son zamanlarda sizi yanıltmak, badirelere sürüklemek, parçalamak ve kendi ideolojilerine alet etmek isteyen DİSK yöneticilerinin amaçları, işçiyi hizmet olmaya dönüştürmekten başka bir şey değildir. Bu amaçları gerçekleştirmek için ATATÜRK Devrimlerine, ulusa ihanet etme suçlarıyla kapatılan, bugün aynı kişiler tarafından kurulan Türkiye İşçi Partisi'ne sizleri üye yapma çabası içerisinde bulunan ve alın terinizden kesilen aidaatlarla sözde CHP eğiliminde görünüşlü İşçi Partisi'ni besleyen onlardır. Esasta özgürlükçü demokrasiye ve sosyal devlet kavramına inanmış bulunan partilerimiz DİSK'in amaç ve prensiplerini benimsememektedirler..." (Bursa Hakimiyet, 12.2.1976)

Bursa mahalli basınında aynı ay içinde bu tür safataları tekrarlayan daha bir çok haber ve yazı çıktı. Aynı gazetelerde şöyle dendi: "Maden-İş Sendikası genel merkezi, sendikasının Bursa Bölgesi başında bulunan Türkiye İşçi Partili yöneticilerini değiştirme kararı almıştır. İlk olarak Maden-İş Sendikası Bursa Şubesi Başkanı Selim Mahmutoglu görevden alınmıştır...Sendikasının diğer fabrikalarındaki işçi temsilcilerinin çoğu da Türkiye İşçi Partisi üyesidirler. Genel Merkezden gelecek yeni başkanın TİP'li temsilcileri de değiştireceği ümit edilmektedir." (Bursanın Sesi, 25 Şubat 1976)

İKİ CİNS KOMANDO İŞBİRLİĞİ İÇİNDE

20 Şubat 1976 tarihinde DİSK'in Bursa'da 7. Bölge temsilciliğini açtığı görüldü.

Bursa'da çevrilme istenen bu kirli oyunlarda bir kısım yerel burjuva politikacılarının kendi burjuva partileri içindeki hesaplaşmalarda bazı CHP'li işçileri de alet ederek güç kazanmaya çalışmalarının yanı sıra Maocu provokatörlerin burjuvazinin değişimine su taşıyan, gericiyle, faşistlerle aynı paralele ve aynı saftaki eylemleri, örneği diğer bir çok olayda görüldüğü gibi gözler önüne serilmektedir. Bursa'nın gerici basınında yer alan haberleri, bunlar da kendi yayın organlarında "bir okuyucu", "bir işçi" imzasıyla yayınlayıp duruyorlar. Açıkça provokasyon yapıyorlar. Mektupçuya "Biz Maden-İş'e üye olduk. TİP'e üye olmadık. Bunlar sendikaları kendi partileri gibi görüyorlar. Sendikayı Moskova'ya dayamaya çalışıyorlar.



Oyunların yöneldiği baş hedef: Bursa işçileri.

'Bizim Radyo'nun söylediği şeyleri gelip aynen bize anlatıyorlar. Kastro'dan, Brejnev'den söz ediyorlar. 'Maocuları' kötülüyorlar" dedirtiyorlar. Bursa bölgesi temsilcisi Selim Mahmutoglu ile 6. bölge temsilcisi Hikmet Arslan'ın "ek görevle" başka bir yere gönderilmeleri üzerine bayram yapıyorlar.

Bütün bunlar bile Bursa'da gerici, faşist sendikalar ve Maocu provokatörler tarafından kaynatılmaya çalışılan cadı kazanının nelere dayandırılmak istendiğini göstermeye yeter. Ne yapılmak istendiğini de... Çünkü Bursa'da ilericiler sendikal hareketin örgütlenmesi şu anda mevcut bilinçli kadroların önderliğinde, çetin mücadelelerle gerçekleştirilmiştir. Bu kadroların büyük bir çoğunluğu Türkiye İşçi Partisi üyesidirler. Bursa'nın gerici mahalli basını, gerici Türk-İş yöneticileri ve Maocu provokatörler ne derse desin, sosyalist işçiler sendikal mücadele ile politik mücadelenin farkının ve diyalektik bütünlüğünün bilincindedirler. İlerici sendikal hareketin ve sosyalist mücadelenin yörelerinde gelişip güçlenmesi için en önde, yiğitçe görevlerini yapıyorlar. İşçi sınıfının kitle örgütleri olan sendikaların örgütsel bağımsızlığını dikkate alıyorsa, bunu koruyor ve bu örgütlerin işleyiş ilkelerine uyulmasını savunuyorlar. Kitle örgütlerinin geniş kitleleri kucaklamasını ve üyelerinin birliğini sağlamayı bir Parti görevi biliyorlar. Bu yüzden de. bu kadroların ve öncü işçilerin çeşitli oyunlarla etkisiz kılınması, ilericiler sendikal hareketin Bursa'dan, bu kazanılmış mevziden sökülüp atılmasının ilk adımı olarak görülmektedir.

BAŞKA İŞYERLERİ DE...

Kaldı ki, bugün Bursa'da ilericiler sendikal hareket, madeni eşya işkolunun dışında da yeni ve güçlü örgütlenmenin temel taşlarını döşemektedir. Özellikle tekstil işkolunda bu çok açık bir şekilde görülmektedir. Santral Dikiş Fabrikası, Sifaş gibi 1200 işçinin çalıştığı bu işkolundaki büyük fabrikalardaki işçiler TÜRK-İŞ'e bağlı gerici Teksif Sendikasını bırakıp, DİSK'e bağlı Tekstil Sendikasında örgütlenmeye başlamışlardır. Merinos gibi diğer büyük işyerleri de fikir fıkır kaynıyor, buralardan da sosyalist işçiler politik hareket içinde yerlerini almaya başlıyor ve bu fabrikaların ilericiler sendikal hareketin yıkılmaz birer kalesi haline gelmesinin ön koşulları oluşuyor.

Bursa, ilericiler sendikal hareketi yönetilen saldırı-

nın böyle yeni bir örneğidir. Burjuvazinin saldırısı, işte böyle çeşitli kollarla geliştirilmektedir. Bursa'daki sosyalist işçiler diğer ilericiler işçilere, sosyal demokrat işçilere bu gerçekleri devamlı anlatıyor ve gerici faşist sendikaların yapmak istediklerini şimdiden sergiliyorlar. İşçi sınıfının birliği, işyeri düzeyinden başlatılır ve geliştirilir. Bunu unutmadan diğer ilericiler işçilere sınıf kardeşi gözü ile bakıyor ve yapılan yeni işyeri temsilcisi seçimlerinde diğer ilericiler işçilerle dayanışarak, beraber davranarak yönetimlerini yeniliyor ve güçlendiriyorlar. İlerici hareketin Bursa'da kazandığı mevzileri korumayı, onları her hal ve şartta savunmayı ve geliştirmeyi baş görev biliyorlar.

SAFLAR DAHA DA BELİRGİNLEŞİYOR.

Yazının başında, demokrasi mücadelesi, kazanılmış demokratik hak ve özgürlüklerin, toplumun çeşitli kesim ve kurumlarında elde tutulan demokratik mevzilerin somut olarak teker teker ve her hal ve şartta savunularak yürütüldüğü bir mücadeledir, demiştik. Bu mücadelede işçi sınıfının gücü, onun doğru çizgide geliştirilen eylem birliğine, işçi sınıfının her düzeydeki birliğine bağlıdır. Bu birliği sağlamak ve geliştirmek, birliğin, içinde bulunulan mücadelenin gerekli kıldığı muhteyada oluşmasına gayret etmek tüm ilericiler, demokratların ve sosyalistlerin görevidir. Saflar belirgin ve her somut olayda gözle barınca belirlenmektedir. Herkes safını açıkça seçmek, yanlış politikaları düzeltmek ve doğru tavrı almak zorundadır.

Burjuvazinin toplumun çeşitli kesimlerine, özel olarak işçi sınıfının ilericiler sendikal hareketine yönelttiği anti-demokratik saldırı, işçi sınıfının ve demokratik güçlerin kararlı ve örgütlü kitlese direnişiyi göğüslenebilir. İlerici güçlerin dayanışması, işçi sınıfının bilinçli ve örgütlü gücü ve birliği, burjuvazinin saldırısı nerede ve hangi düzeydeyse orada somut olarak gösterilmelidir. Faşist tiranlığın durdurulması ve geriletilmesi, demokratik hak ve özgürlüklerin korunup geliştirilmesi, toplumun demokratikleştirilmesi yolunda mesafe alınması böyle bir mücadeleyi gerekli kılmaktadır. Bu gerçekleştirildiği ölçüde, faşizme geçit verilmeyecektir.



Provokasyonları enellemek mümkündür.

NE «BEREKET», NE DE PROVOKASYON

Tarışt baskı ve kıyılan protesto miting ve yürüyüşü" 13 Mart 1976 Cumartesi günü Ankara'da yapıldı. Mitingin anlamı büyüktü. Birincisi, ulusallikle ilgili, Mitinge katılmama, daha sonra yürüyüşe geçmelerin sayısı 50 bin olarak tahmin ediliyor. Bu, gerçekten büyük bir sayı. İkinci anlam, nitelikli ilgili. Mitingin ve yürüyüşün nitelik açısından taşıdığı anlam, birincişinden de önemli. Nitelikli anlam, Türkiye'deki Leninci, demokrat ve sosyalist hareketin bugün ulaştığı noktayı da açığa vuruyor. 1960'lardan bu yana köprülerini atından hayli az aktığını gösteriyor.

İKİ YANLIŞ UÇ SERGİLENİYOR

Eylemin niteliksel anlamı ile ilgili olarak söylebileceklerin iki şu: Genel olarak bu gibi eylemlere ilişkin iki yanlış uç, iki yanlış değerlendirme açığa çıktı. Bunlardan biri eylemin içinde tecrit olarak, diğeri de kendini eylemden tecrit ederek açığa çıktı.

İki ucu kısaca adlandırmak mümkün: Bir, "nerede hareket, orada bereket" diyor. Diğeri ise "nerede hareket, orada provokasyon".

Bu görüşlerin ortaya, ya da başka temelleri aynı bir konu. Kısa ve en hızlı deyimlerle söylenebilecek olan nokta, her ikisinin de hareketin bugünü içinde bulunduğu konuma ve bunun gerektirdiği "kitle eylemlerinde" yanlış açıdan yaklaşmaları. Yanlış yaklaşma, birinde kutular tecrit olma, ötekinde ise katılmayarak tecrit olma gibi ilk bakışta aynı biçimlerde somutlaşsa bile, ikisine de hakim olan ortak özelliği hemem gözlemek mümkündür. İkisi de kendi yöneltmiş güç ve ağırlıklarını abartıyorlar. Bunun sonucunda ikisinin de vardıkları nokta aynı. AYÖ'den beri güden yöneticileri, kendi ağırlıklarını taşınmaya bir eylemin yapılabileceği görüşündeydiler. Açığa çıktılar. DİSK'in bugünkü yöneticileri de kendilerinin şu ya da bu nedenle katılmadıkları bir eylemin "provokasyon" olduğu görüşündeydiler. Onlar da açığa çıktı.

PAZARLIKÇI ÖRGÜTLER

Miting ve yürüyüş öncesinde yapılan hazırlık çalışmalarında bazı kitle örgütleri yöneticilerinin tutumu dikkati çekiyor. Bunların sorunları, demokrasi mücadelesinin günümüzde ki aşamamıza ve eyleme katılacak yığınların somut taleplerine uygun sloganlar bulmak olmalıdır.

Basit nedenlere dayanarak tavırlar üzerinde çok ayrıntılı tahlillere girişmeye gerek yok. Sözü edilen tutumun nedeni de basit: Kariyer düşkünlüğü ve kariyer hesapları. Tabanı ile organik birlikteliği olan, tabanının somut konum ve özelliklerinden hareket eden yöneticilerin kariyer hesabı yapmalarına gerek yok. Kariyer düşkünlüğünün ilk doğal uzantısı, "devrim stratejisi uzmanlığı" ve Bismarvici denge hesapları. Çünkü bir kez tabandan kopuk olduğunda, kariyer

düşkünlüğünü bir süre de olsa ayakta tutabilecek, hatta yükseltebilecek unsurlar, yalnızca bunlar.

"Devrim stratejisi uzmanlığı" kotarılan harekete en uygun, kitlelerin acil taleplerine en uygun hedef ve sloganların bile rahatsızlık karılabilemesi sonucunu veriyor. Çünkü, "MC'nin iktidardan düşürülmesi" somut hedefine ilişkin sloganların "belli bir dünya görüşünü yansıttığı" gerekçesiyle kızaz görüşünün nedeni, "devrim stratejisi uzmanlığı"ndan başka bir şey olamaz.

Geçerli önerileri reddetmek o kadar kolay değil. Ama kariyeristlere üşü denge canbaharıdan buna



da bir kolaylık sağlıyor. Başka strateji uzmanlarından yararlanılıyor: Ortada bir de gündemdeki eylemin somut sloganları olarak "oligarşik dikta", "tek yol devrim" vb. yi görülen var. Bunlar, Samanpazarı'nda, Cebece'de biriken halka "oligarşik dikta" diyerek hedefi anlatacaklar, "peki ama nasıl" diye sorulara da "tek yol devrim" diye yolu gösterecekler(!).

Bunların tek yaran, kariyer düşkünlüğü denge uzmanlarına. Asıl karşı çıktıkları, "kirlenmek istemedikleri" sloganları, bu keskin sloganlarla törpülenek ya da ortadan kaldırmak istiyorlar. Bu hesapların doğal sonucu da, 13 Mart miting ve yürüyüşüne ilişkin olarak "oligarşik dikta" ve "MC'nin düşürülmesi" sloganlarını aynı kefeyle koymak. İkisine de karşı çıkarak Apti İpekiç'i vari bir "objektiflikle" "doğru yolu" bulmak.

MITING VE YÜRÜYÜŞ

Eyilem öncesindeki tartışma ve pazarlıkları, eylemin kendisinden ayrılmak gerektiriyor. Miting ve yürüyüşü burada uzun uzun anlatmak gerekli değil. Ancak, taşıdığı niteliksel anlamı en iyi verece, Lenin'in yıllar önce söylediği şu sözler: "Bugünkü durum, hareketi öylece yaymıştır ki, estiden sadece devrimcilerce yapılabilir kabul edilen, gerçekten de öyle olan şeyler, pratik anlamına gelmiş, kitlelerce kullanılabilir ve mutad hale gelmiştir... Hareketin başlangıç aşamalarında, bir sosyal demokrat çok ağır bir yükün altına giriyor, koşullar odenyle yalnızca ekonomik ajitasyon üzerinde yoğunlaşmak zorunda kalıyordu. Artık bu görevler bugün harekete yol katılan güçlerin, daha geniş kesimlerin görevi olmaktadır."

Miting ve yürüyüşün genel değerlendirmesinde, gücünü abartarak mangelde küll bırakmayan küçük burjuva devrimcilerinin etkinliği sağlayamayışlarının açıklanmasında bu sözler bağlanmak gerektiriyor.

Gerçekten de "Ankara da öfrensiz miting yapılmaz" görüşü 13 Mart günü iflas etti. Hareketin ulaştığı boyutlar, çeşitli toplum kesimlerinin katılımlı politik hareketlilik bu görüşü iflas ettirmişti. Mitingün güvencesini ancak "kendilerinin sağlayabileceğini" iddia edenler sloganlarını tutanmakta bile başanlı olamazlar.

Soyut, Bismarvici kantil sloganlarının yerine kitlelerin somut taleplerine yönelik, hayata uygun



BURDUR MİLLETVEKİLİ ALI SANLI, TEKERLEK LASTİĞİ KONUSUNDA MECLİS'E VERDİĞİ SORUŞTURMA ÖNERGESİNDE: BAŞBAKAN, MİLLİ SAVUNMA BAKANI VE DİĞER ÜÇ BAKAN'IN YÜCE DIVANA SEVKİNİ İSTEDİ. TEKERLEK LASTİĞİ SANAYİNİN KURULMASIYLA İLGİLİ BELGELER, SAVUNMA BAKANI MELEN'İN, PLAN VE PROGRAM AYKIRI OLARAK "GOODYEAR TESİSLERİNİN TEVSİİ" İÇİN İLGİLİ KURUMLARDAN TAVASSUT İSTEDİĞİNİ ORTAYA KOYUYOR. LASTİK SANAYİNİN YABANCI SERMAYENİN ELİNE GEÇECEĞİ VE BUNUN TÜRKİYE'NİN ÇIKARLARINA TERS DÜŞTÜĞÜ RESMİ RAPORLARLA BELGELENİYOR. GOODYEAR, YATIRIM YAPTIĞI ÜLKELERDE RÜŞVET DAĞITTIĞINI ABD SENATOSUNDA KABULLENMİŞTİ.

LASTİK PİYASASINI PAYLAŞMAK İÇİN YARIŞAN ÜÇ YABANCI SERMAYELİ FİRMANIN ARASINA SABANCI'NIN LASSA'SININ DA KATILMAK İSTEMESİ, SABANCI'NIN MELEN'E "MİLLİYETÇİLİK" DERSİ VERMESİ SONUCUNU DOĞURDU. ANCAK, YABANCI SERMAYENİN YANINDA YERLİ SERMAYEYİ DE GÖZDEN ÇIKARAMAYAN BAKAN'IN, YASA BOŞLUKLARINDAN YARARLANARAK LASSA'YA DA TAAHHÜTTE BULUNDUĞU ÖNE SÜRÜLÜYOR.

CHP Burdur milletvekili Ali Sanlı, geçtiğimiz Pazartesi günü, MC hükümetinin kuruluşundan beri başında yansıyan "Lastik sanayii" oyununu Başbakan ve bazı bakanlar hakkında bir soruşturma önergesi halinde Meclis'e getirdi. "Lastik dosyası" adıyla anılan önerge şu istemle bitiyordu:

"Başbakan Süleyman Demirel, Millî Savunma Bakanı Ferit Melen, Maliye Bakanı Yılmaz Ergenekon, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Selahattin Kılıç ve Ticaret Bakanı Halil Başol, plan ve program gereklerini yerine getirmeyerek, ülke çıkarlarına aykırı olarak, özel ve yabancı şirketlere çıkar sağlamışlardır.

Bu fiilleri TC Yasası'nın 210 ve 228, 240'ıncı maddelerine uymaktadır.

Bu nedenlerle TBMM Birleşik Toplantı İç Tüzüğü'nün 12. maddesi gereğince Meclis Soruşturması açılmasını, iddialarımızın geçerlik kazanması halinde Yüce Divan'a sevkine karar verilmesini dileriz."

PEŞEŞİN ARKA PLANI

"Lastik sanayii" oyunu, Türkiye'de tekerlek lastiği talebinin iç üretimle karşılanması için, bu talebin hangi işletmeler tarafından karşılanacağı konusunda, ilgili bakanların, yetkilerini yabancı ve yerli özel şirketlerin lehine kullanmaları şeklinde ortaya çıkmaktadır.

Ancak, Üçüncü 5 yıllık planda "lastik tekerlek fabrikalarının tevsileri yanında kamu öncülüğü ile yeni bir kapasitenin gerçekleştirilmesinin öngörülmekte" olmasına ve bu konuda gerekli yetkinin DPT tarafından Petkim Petrokimya A.Ş.'ne verilmesine rağmen, ilgili bakanlıklar tarafından bunun için gerekli onayın verilmemiş olması, konuyu bir "yasa ihlali" durumu na da sokmuştur.

Bu arada, 1974 yılı programına konan bir proje ile çalışmalarına başlayan Petkim ile finansman ortaklığını kabul eden Ordu Yardımlaşma Kurumu, daha sonra bundan vazgeçmiş ve Türkiye'deki 3 yabancı sermayeli firmadan biri olan Goodyear ile ortaklığı kabul etmiştir. OYAK yetkilileri, böylece, "uçak lastiklerinin Türkiye'de yapılmasının ilk defa" mümkün olacağını ileri sürmüşlerdir. Yetkililerin, Goodyear şirketine bu konudaki tesisi genişletme olanlığının en kısa zamanda verilmesi konusunda Millî Savunma Bakanlığı'nda girişimde buldukları, çeşitli belgelerden anlaşılmaktadır.

OYAK'ın Goodyear'la söz konusu anlaşmayı gerçekleştirdiği, Kurum'un Yönetim Kurulu Başkanı Tümgeneral Nazmi Yavuzalp tarafından yapılan bir açıklamaya dayanılarak, 27 Mart 1975 tarihli gazetelerde yer almıştır. Bundan 11 gün, ve MC hükümetinin güvenoyu almasından sadece 8 gün sonra Millî Savunma Bakanı Melen tarafından bazı bakanlıklara gönderilen bir yazı, soruşturma önergesindeki isteme gerekçe olmaktadır.

LASTİK İŞİNE « HEDİYE » Mİ KARIŞTI ?

BELGE I

T.C.
MİLLİ SAVUNMA BAKANLIĞI
ANKARA

KOMP: 6048-5-75 KOORD./101 8 Nisan 1975
KONU: Uçak Lastikleri

DEVLET PLANLAMA TEŞKİLATI
MÜSTEŞARLIĞINA

1. Savunma Sanayii politikasına yardımcı olmak gayesiyle, Hava Kuvvetlerinin ihtiyacı olan uçak lastiklerinin yurdumuzda imalini sağlamak için Ordu Yardımlaşma Kurumu ile Goodyear Tire and Rubber Company arasında bir ön anlaşma imzalanmıştır.

2. Yapılan bu anlaşma ile, Hava Kuvvetlerinin uçak lastiklerinin ilk defa yurdumuzda yapımı sağlanacak, aynı zamanda yine Silahlı Kuvvetlerimizin kara nakil araçlarına ait lastik ihtiyacı ile Ordu Yardımlaşma Kurumu'nun OTOMOTIV sektöründeki kuruluşlarına ait çeşitli ebattaki lastik talepleri de karşılanmıştır.

3. Ordu Yardımlaşma Kurumu ile Goodyear Şir-

keti arasında yapılan bu anlaşmanın uçak lastikleri ile ilgili olan maddesine göre, şirket, Silahlı Kuvvetlerimizin (Kara, Deniz, Hava) ihtiyacı bulunan uçak lastiklerinin Türkiye'de imalini, halen tekemmül safhasında bulunan tevsî programına dahil etmeyi de kabul etmiştir. Bu imalat Silahlı Kuvvetlerimizin tatmin edici satınalma taahhüllerine müstenit olacaktır.

4. Ayrıca, Ordu Yardımlaşma Kurumu Millî Savunma Endüstrisinin öncülüğünü devam ettirmek ve diğer ihtiyaçlarını da karşılamak için Goodyear'daki ortaklık hissesini % 7'den % 23.07'ye çıkartarak şirkette ikinci ortak durumuna gelmiştir.

5. Yine, protokol metnine göre uçak lastiği imalatı, halen tekemmül safhasında olan ve üretimi yılda 520.000 adetten 1.250.000 adete çıkarmayı öngören tevsî programı ile yakından ilgili bulunmaktadır.

6. Yukarıda açıklanan ön anlaşma ve protokol esasları gözönüne alınarak çıkarılacak Bakanlar Kurulu Kararnameşinde uçak lastiği imalatının yapılacağı maddesine yer verilmesini ve imalat için tevsî programının mümkün olan cüratle çıkarılması hususunda tavassutlarımı arz ederim.

İmza
Ferit MELEN
Millî Savunma Bakanı

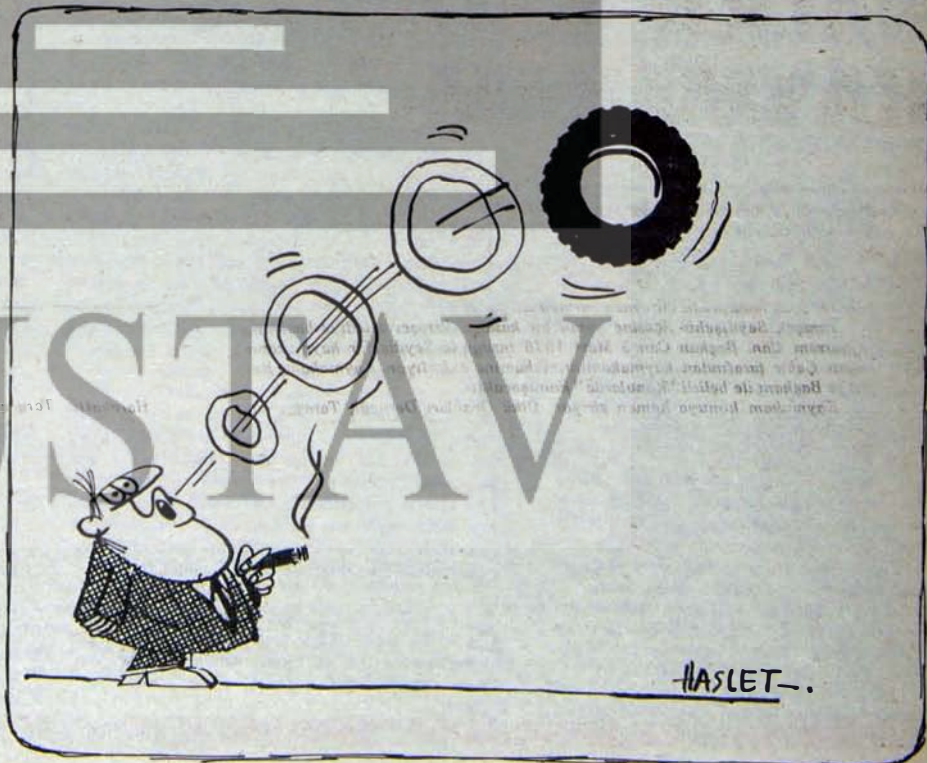
PETKİM KARARNAMESİ "UYUTULUYOR"

Öte yandan, 5 yıllık planda öngörülen "kamu öncülüğünde bir kapasite yaratılması" yetkisi Petkim'e, DPT tarafından 17.9.1973 gün ve İPD: Sek-533/3.30. 3.7-4-73-6916 sayılı yazılarla verilmiştir. Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı'nın 5 Şubat ve 5 Mart 1975 tarihli yazılarıyla, proje ile ilgili çalışmaların ivdilikle sonuçlandırılması talimatı söz konusu kuruluşu verilmiştir. Petkim de, 9 Mayıs 1975'te Ref.No: 111/PL-425 no'lu yazılı projenin son durumunu DPT Müsteşarlığı'na bildirmiş ve yeni kurulacak şirkete ortak olacak TC Emekli Sandığı ile Devlet Malzeme Ofisi'nin katılmalarına olanak verecek kararnamelemlerin çı-

karılması için müsteşarlığın tavassutunu istemiştir. Bu istem MC iktidan tarafından bir yıla yakın süredir askıda tutulmaktadır. Önce Maliye Bakanı Ergenekon tarafından bekletilen kararname, daha sonra da Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Kılıç tarafından imzalanmamıştır.

Bu arada Sabancı Holding'in Lassa'sının da piyasaya talip olması, hükümetin kolunu iyice bağlamış, böylece Petkim'in kararnamesinin önüne bir engel daha çıkmıştır. Lassa, kendi projesinin, Petkim'inkinden farklı olmadığını ileri sürmektedir.

Gerekli kararnamelerin çıkarılmaması üzerine 10 Temmuz'da Petkim DPT'ye yeni bir yazı yazmış, bu yazıda uçak lastiği konusuna da yer verilmiştir. Yazı, daha önce Melen tarafından DPT'ye yazılan yazıdaki bilgileri de çürütmektedir.



PETKİM PETROMİMYA A.Ş.

REF. NO: 111/PL-662

10 Temmuz 1975

T.C.

Başbakanlık
Devlet Planlama Teşkilâtı
Müsteşarlığı
Ankara

İlgi: 3.7.1976 tarih ve IPD: Sek-310/3.30.3.7-3-75-3918 sayılı yazınız.

Tekerlek Lastiği projemize ilişkin olarak, ilgili yazınıza aydınlatılması istenen hususlar aşağıda açıklanmıştır:

1. Kamu öncülüğünde kuruması öngörülmüş bulunan, Tekerlek Lastiği projemizi gerçekleştirecek, Petlas Lastik Sanayi ve Ticaret Anonim Şirketi'ne T.C.Emekli Sandığı ve Devlet Matzeme Ofisi'nin iştirakini sağlayacak Kararnamenin hazırlanarak, Bakanlar Kurulu'na sevkî için adı geçen kuruluşlarca Maliye Bakanlığınca müracaat edilmiştir. Şirketimizce de bu konuda, Maliye Bakanlığınca nezdinde girişimlerde bulunarak, söz konusu kararnamenin biran önce çıkarılmasında görülen yararlar bildirilmiştir. Ayrıca, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığınca da bu konuda tavassut bulunması şifahi ve yazılı olarak talep edilmiştir.

Adı geçen kuruluşların Şirket'e iştirakini sağlayacak Kararnamenin çıkarılmaması, bu kuruluşların kurulacak Şirkete ortak olamama sonucu doğuracaktır. Bu durumda, iki kuruluşun sermayeye katılma payları da Şirketimizce üstlenilerek projenin gerçekleştirilme yolları araştırılacaktır. Halen, yatırımda herhangi bir gecikme olmaması için lisansör firmalarla temaslara devam edilmektedir.

2. Türk Silahlı Kuvvetleri ve Türk Hava Yollarının uçak lastiği talebinin az miktar olması nedeniyle projemiz de dikkate alınmamıştır. Ancak, bu lastiklerin imalatı özel bir teknoloji gerektirmekte ve bugün bile yurdumuzda imali mümkün görünmemektedir. Uçak lastiği imalindeki en önemli husus, imal edilen lastiklerin testlerinin yapılmasıdır. Bu testler için kullanılacak makina ve teçhizatın yurdumuzda bulunması, imalatın sürekliliği ve Milli Güvenliğimiz açısından gerekli görülmektedir. Yerli sermayeli kuruluşlarca, uçak lastiklerinin üretim süresinin, imal ve testler de dahil olmak üzere, tümüyle yurdumuzda yapılması her yönden yararlı bulunmaktadır. Gerekli görüldüğü takdirde, uçak lastiği üretimi de projemize ithal edilebilecektir.

Bilgilerinize arz ederiz.

Saygılarımızla

PETKİM PETROMİMYA A.Ş.

GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

İmza

İmza

Fuat Karakaş

Kazım Canatan

Planlama Müdürü

Genel Müdür Muavini



Ali Sanlı: Lastik meselesinde hediye mi var?

GOODYEAR'IN TEVSİİ ULUSAL ÇIKARLARA AYKIRI

Öte yandan, Goodyear tevsii projesinin "millî ekonomiye ters düşlüğü" DPT tarafından hazırlanan bir raporda belirtilmektedir. Raporda, projenin reddi önerilmekte ve bunun için şu nedenler belirtilmektedir:

"1) Tevsii sonrası üretilecek mal gruplarının kapsamı geniş tutulmuştur. Halen, Türkiye'nin bisiklet ve motosiklet lastikleri talebi yerli üretimle karşılandığından bu tip lastiklerin ürün listesinden çıkartılması zorunludur.

2) Yeni başlayacak "FULDA" marka lastik üretimi için istenen patentin karşılığında Goodyear Tire and Rubber Company'ye bir ödeme yapılacaktır. Ancak, diğer yabancı sermayeli lastik tekerlek firmaları gibi, Goodyear'ın da Maliye Bakanlığınca 1980 yılına kadar uzayan bir "Teknik Bilgi Anlaşması" mevcuttur. Bu anlaşmada artan üretime karşılık teknik bilgi ödeme payı giderek azalır. Diğer firmaların kapasite artışlarında bu oran % 0,5'e düşerken Goodyear'da % 3'e sıçrayarak bir artış kaydetmektedir. Bu durumun kabulü diğer iki firmaya karşı tutumumuza ve millî ekonomiye ters düşmektedir.

3) Sermaye artırımları için, talep edilen 82 milyon TL'nin 2/3 ü yabancı ve 1/3 ü yerli ortaklarca karşılanacaktır. Böylece, mevcut sermaye dağılımının devamı istenmektedir. Bu durumda Goodyear firması diğer lastik fabrikaları arasında yabancı sermaye payı en yüksek şirket durumunda kalacaktır. (Goodyear % 67 yabancı, Pirelli % 51 yabancı, Uniroyal % 60 yabancı)

4) Yatırım finansmanı için toplam olarak 406 milyon gerekli olup bu paranın 306 milyonu öz kaynaklardan, geri kalan 184.580.000 liralık kısmı ise iç ve dış kredi olarak düşünülmüştür. Kredi faizleri toplamı 57.135.000 lira olup yapılacak sabit yatırım tutarının % 11'ine ulaşmaktadır.

5) Goodyear firmasına verilen ilk müsaade çok geniş kapsamlıdır. Amerika'da ana firma tarafından yapılan her türlü üretimin Türkiye'de yapımına olanak sağlayan bir esnekliğe sahip olan ilk müsaadenin, mümkünse sınırlandırılması, uzun dönemde firmaca yapılacak teklifleri önleme açısından önem taşımaktadır.

6) Goodyear fabrikası, kurulu üç lastik tekerlek fabrikası içinde kapasitesi en düşük düzeyde olan, emek yoğun, eski teknoloji ve düşük rantabilite ile çalışan bir tesistir. Bu defaki tevsii yatırımı fabrika açısından yeni tip lastik üretimini başlatacağından, adeta yeni bir fabrika yatırımı olarak mütalaa edilebilir. Yeni bir fabrika için ise uygun kapasite 1.250.000 adet/yıl dış lastik üretimidir. Yapılacak tevsii ile eklenecek dış lastik kapasitesi ise 730.000 adet/yıl'dır.

7) Tevsii sonucunda Goodyear firmasının herhangi bir ihracat düşünülmektedir. Firma ihracat yapma olanağının bulunmayacağını ifade etmekte ve sadece iç pazar için üretimi düşünmektedir.

8) Goodyear firmasının tevsii halinde, Petkim tarafından projelendirilen lastik tekerlek fabrikasının kurulması olanağı ortadan kalkacaktır.

III. B.Y.K.P.'nin uygulanmasına olumsuz etkisi ve piyasanın yabancı sermayeli firmalarca tutulmasının sakıncaları açısından da konu önem taşımaktadır.

Projenin kabulü ile tevsiiine izin verilmesi sakıncalı görülmektedir.

"HEDİYE VAR MI?"

Sadece bu belgeler, Goodyear'ın tevsii için diğer bakanlıklardan ve kuruluşlardan "tavassut" isteyen Ferit Melen'in, Petkim'in kuracağı şirketle ilgili kararnameyi hâlâ imzalamayan Bakanların ve Başbakanın, ulusal çıkarılara aykırı ve yabancı ve yerli tekerleklerden yana bir tutum içinde olduğunu kanıtlamaktadır. Bakanlık koltuğuna oturduğunun daha sekizinci gününde "tavassut" isteyen yazıyı yazan Milli Savunma Bakanı'nin bilmesi gereken bir başka nokta da, Burdur milletvekili Ali Sanlı'nın soruşturma önerisinde şöyle belirtiliyor: "Goodyear çok uluslu bir ABD tekelidir. ABD Senatusunda yatırım yaptığı ülkelerde rüşvet dağıttığını kabullenmiştir."

Bu durum, lastik dosyasının arasına bir "hediye" karışıp karışmadığı sorusunu da ortaya atmaktadır.

MALATYA VALİSİ VE KIZILTEPE KAYMAKAMINDAN SONRA:

HALKA SALDIRAN KAYMAKAM

Seydişehir'de cereyan eden olaylar hep biliniyor. Seydişehir'in, Türk Metal İş tarafından kullanılan komandolar tarafından faşizmin kalesi haline getirilme çabalarına kimlerin katkıda bulunduğu da yavaş yavaş daha açık bir biçimde ortaya çıkıyor.

Malatya valisi ve Kızıltepe kaymakamının "girişimlerinden" daha önce bahsetmiştik. Bu kez Seydişehir kaymakamının, Seydişehir ve havalisine yönelik çalışmalarından bir örnek vermek istiyoruz.

Taraşçı, Seydişehir ilçesine yakın bir kasaba. Taraşçı belediye başkanı, Muharrem Can. Başkan Can 3 Mart 1976 tarihinde Seydişehir kaymakamı Hasan Çakır tarafından kaymakamlık makamına çağrılıyor. Kaymakam, Belediye Başkanı ile belirli "konularda" konuşacaktır.

Kaymakam konuya hemen giriyor. Ülkü Ocakları Derneği, Taraşçı kasabasında şube açmak istemektedir ve kaymakam, Taraşçı belediye başkanından açıkça bu yöndeki çalışmalara yardımcı olmasını istemektedir. Belediye başkanı böyle bir girişime hiç bir şekilde yardımcı olmayacağını açıklayınca da kaymakamsal tehditler başlıyor. Şöyle diyor kaymakam Çakır: "Ülkü ocakları her ne pahasına olursa olsun Taraşçı'da örgütlenecektir, bunu engellemek isteyenlerin başına çok şey gelebilir. Gerekirse jandarma kuvvetiyle basaracağız bu işi"

İlçe jandarma komutanı yüzbaşı Ferhat Seçilir de tehditte kaymakamdan geri kalmıyor. "Ülkü Ocakları'nın faaliyetlerini desteklemek zorunda olduğumu" belediye başkanı Muharrem Can'a "lisans münasiple" hatırlatıyor.

Kaymakam ve jandarma yüzbaşı konuşmadan memnun kalmamış olabilecek ki, aynı gün Taraşçı kasabasına bir de baskın düzenliyorlar. Taraşçı'ya düzenlenen saldırı ve kuşatma hareketında jandarmalarla birlikte Ülkü Ocaklı komandolar da katılıyorlar.



Harekatta, Taraşçı kasabası halkına ateş de açılıyor. Kasaba halkının beyanlarına göre, kaymakam ve jandarma yüzbaşı bütün bu olaylarda fiilen yönetici durumundalar.

Olup bitenler üzerine olayın faileri hakkında Taraşçı halkı dava açıyor. 8 Mart tarihinde Seydişehir Cumhuriyet Savcılığına yapılan müracaatın sonucu merakla bekleniyor.

Açılan davada, sanık listesinde, kaymakam ve yüzbaşı ek olarak MHP Seydişehir ilçe başkanı, Beyşehir Ülkü Ocakları başkanı, Seydişehir Ülkü Ocakları başkanı ve Seydişehir'de daha önce işçilere karşı girişilen saldırılarda rol alan başkaları da vardır. Açılan davada, 6 kişi hariç tüm Taraşçı halkı da şahitlik için müracaat etmiştir.

Davanın sonucu ne olur, bugünden bilinmez. Ancak YURUYUŞ'un daha önce Malatya valisi için söyledikleri Seydişehir Kaymakamı ve avanesi için de geçerli. Size sağlıklar dileriz, er-geç soruşturma önüne çıkacaksınız, çıkıyorsunuz ve yaptıklarınızın hesabını birer birer vereceksiniz.

SOSYALİZM YOLUNA GİRİLMEYEN DEMOKRASİ KORUNAMAZ

ALVARO CUNHAL'IN SBKP 25. KONGRESİNDEKİ
KONUŞMASININ ÖZETİ:

Portekiz Komünist Partisi Genel Sekreteri Alvaro Cunhal, SBKP'nin 25. Kongresinde bir konuşma yapmış ve Portekiz'deki durumu, PKP'nin bu konudaki politikasını açıklamıştı. Bu konuşmanın geniş bir özetini veriyoruz.

Cunhal, konuşmasında, Portekiz'deki gelişmeler üzerinde durmadan önce, bundan önceki Kongre'de temsil edilen PKP'nin illegal bir parti olduğunu, şimdi ise Parti heyetinin SBKP'ye demokratik Portekiz'den selam getirdiğini hatırlatmaktadır. Daha sonra SBKP 25. Kongresinin "komünizmin inşası yolunda önemli bir aşama" olacağına değinen Cunhal, "insanın insan tarafından sömürülmesinin yokedilmesi temeli üzerinde, kişi özgürlüğünün ve gerçek eşitliğin somutta yankılandığını" belirtmektedir.

Cunhal, Sovyetler Birliği'nin Portekiz halkıyla olan köklü dayanışmasının tüm Portekiz devrimcilerinde derin şükran uyandırdığını belirttikten sonra, Portekiz'deki durumun çözümlenmesine şöyle girmektedir:

GERİ DÖNÜLMEZ DÖNÜŞÜMLER

"Yoldaşlar! Pürüzlü, düzensiz gidişine rağmen, bizzat iktidar organlarındaki ikirciklenme ve çelişkilere rağmen Portekiz devrimi 2 yıl içinde önemli başarılar elde etmiştir.

Geniş özgürlüklerin ele geçirilmesinin, sömürge savaşlarının sona ermesine önemli rolü olmuştur. PKP daha önce Portekiz sömürge boyunduruğu altında bulunan halkların bağımsızlık şavallarına olumlu katkılarda bulunmuştur. Emekçilerin yaşam koşulları daha iyi hale getirilmiştir. Bankalar, sanayinin belli başlı dallarıyla taşıma, devletleştirilmiştir. Yüzlerce işletmede işçi denetimi ve gerçek emekçi yönetimi kurulmuştur. Ülkemizin engin topraklarında tarım reformu gerçekleştirilmiştir. Buralarda tarım emekçileri ve küçük toprak sahipleri, eskiden toprak ağalarının elinde bulunan 1 milyon hektar toprağı yiğit bir mücadele sonucu ele geçirmiş ve bu topraklarda kolektif çiftlikler ve kooperatifler kurmuşlardır. Sömürü ve sömürgecilerin bulunmadığı yeni temeller üzerinde, Portekiz tarımını düzene koymanın yiğit adımlarını atmışlardır.

Tüm bunlar, Portekiz halkının tarihi birer zaferidir. Tüm bunlar geri dönülmez, derin, demokratik dönüşümlerdir.

ULUSLARARASI GERİCİLİK VE ÇİN

Evet, son yıllarda devrim sürecinin yolunda yeni güçlüklerin ve yeni tehlikelerin doğduğu doğrudur. Emperyalizm ve uluslararası gericilik, ülkenin gerici güçlerini destekleyerek ve kıskırtarak, Portekiz devrimine karşı her türlü baskı, şantaj ve müdahalede bulunmaya çalışmaktadır.

Çinli yöneticiler de, hükümetine komünistlerin de girmesine rağmen demokratik Portekiz'le ilişki kurmayı arzu etmemekte, öte yandan gerici Demokra-

tik Halk Partisi Genel Sekreteri'ni ülkelere konukluğa çağırmakta ve Portekiz'de doğrudan doğruya gericiliğin araçları olan maoist gruplara yardım etmektedirler.

PKP'YE SALDIRILAR VE PARTİNİN TUTUMU

İç ve uluslararası gericilik, özel bir güçle tüm saldırılarını Portekiz Komünist Partisi'ne yöneltiliyorlar. Bu bir rastlantı değildir. PKP, Portekiz kapitalist Avrupa'da yer almış küçük bir ülke olmasına ve NATO'ya üye bulunmasına rağmen, Portekiz halkının, kendi iradesine uygun bir sosyo-politik rejim seçme hakkına sahip olduğu ilkesine sınıksız bağlıdır.

Partimiz hakkında, bizim güya devrimci bir azınlığa dayanarak iktidarı ele geçirmek istediğimiz söylentilerini yaydılar. Bu, hiç kuşkusuz doğru değildir. Biz ne blankistiz, ne de komplocu. Biz bilimsel sosyalizm yasalarından hareket ediyoruz ve geniş halk yığınlarını görüşlerimizin ve tutumumuzun doğruluğuna inandırmaya çalışıyoruz. Ama biz Portekiz'e faşizmi yeniden getirebilecek tekelci kapitalist ve gerici yapının kalmasını istemiyoruz. Halkımız faşist dikta yıllarında faşizmden yeterince çekmiştir ve onu sırtına bir kez daha çökertmek niyetinde değildir.

MACERACILIKTAN VE PROVOKASYONDAN YARARLANMA

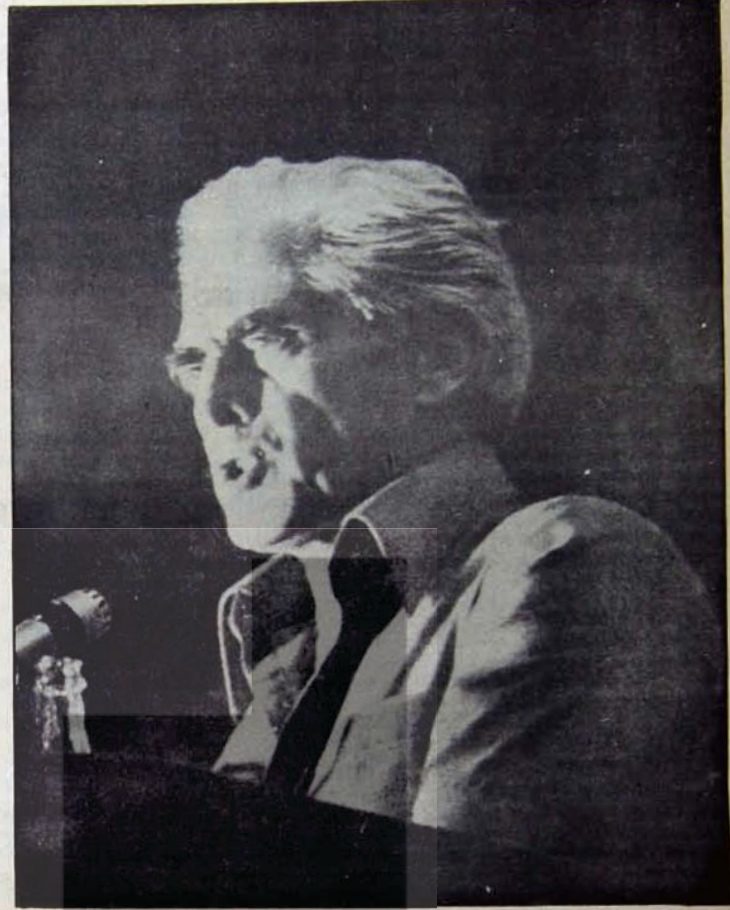
Gerici güçler, uluslararası gericiliğin aktif desteğine dayanarak, ülkenin ana sorunlarında, kendi çıkarları doğrultusunda çözümler elde etmeye çalışıyorlar. Sosyalist Parti yöneticilerinin sağcılarla ittifaka girerek yürüttükleri politika da onların antikomünist yollarını temizliyor. Gericiler, maceracılıktan ve sahte devrimcilerin provokasyonlarından yararlanmaktadır. Sağ güçlerin bizzat kendileri, geçen yılın Kasım ayında ordunun bir kesiminde görülen hareketi provoke etmişler, bununla da Silahlı Kuvvetler Hareketi'nin parçalanmasını, Ordu'daki sol kanadın tasfiyesini sağlamaya çalışmışlardır.

Antikomünist kampanya gitgide daha çok saldırgan ve kuvvete başvurur bir karakter kazanmaktadır. Parti binalarımız yakılmakta, bombalanmaktadır. Gericilerin siperlendikleri bazı bölgelerde komünistler yarı legal veya illegal çalışmak zorunda kalmaktadırlar.

Gericilik, devlet aparatında kendine zorla bir yer tutmaya çalışmakta, demokratik başarılarını ortadan kaldırmasını istemekte ve bir diktatöryanın kurulması için gerekli koşulları yaratmaya çabalamaktadır.

DEMOKRATLARIN İLERİCİLERİN BİRLİĞİ ZORUNLUDUR

Ancak halk kitleleri gericiliğe karşı koyuyorlar ve insiyatifi yeniden kendilerine alıyorlar. Durumun karmaşıklığına ve ağırlığına bakmaksızın, biz, Por-



tekez halkının, demokratik sürecin daha da gelişmesini sağlayacağına inanmakta devam ediyoruz.

Biz Silahlı Kuvvetler Hareketi'nin tek vücut olması ve ayrılıkların önlenmesi için, demokrasinin ve ulusal bağımsızlığın korunmasına adına silahlı kuvvetlerde birliği sağlamak için elimizden gelen her şeyi yapıyoruz.

İşçi ve halk kitlelerinin gelişmesi, sendikaların, köylü liglerinin güçlenmesi, geniş kitlelerin harekete geçirilmesi, ve tüm Portekiz antifaşistlerinin, demokratlarının, ilericiilerinin birleşmesi için olanca gücümüzle çalışıyoruz.

Biz, komünist ve sosyalistlerin birbirlerine yaklaşmaları, karşılıklı anlayış göstermeleri ve ortak eylemde bulunmalarının son derece önemli olduğuna inanıyoruz. Son zamanlarda, sosyalist partinin bir kısım yöneticilerinin direnmesine rağmen bu durum çeşitli seviyelerde gelişme göstermektedir.

DEMOKRASİ TEKELLER EGEMENLİĞİNİN YIKILMASINI GEREKİTİRİR

Bugün bizim en önde gelen görevimiz, özgürlüklerin ve devrimin öteki başarılarının korunması ve pekiştirilmesidir. Önceleri üzerlerinde işçi denetimlerinin de kurulmuş olduğu, devletleştirilmiş ekonomik sektörlerde ve işletmelerde büyük sermayeye dönülmüş, tarım reformunun ortadan kaldırılması; tüm bunlar bizzat özgürlüklerin, bizzat demokrasinin de ortadan kaldırılması ve diktatörlüğün ihyası demek olurdu.

Portekiz'de gerçek demokratik rejimin varlığı, ülke ekonomisinin, tekellerin, büyük toprak ağalarının ve emperyalizmin egemenliğinden özgür olmasını gerektirmektedir. Portekiz'in koşullarında, özgürlük ve demokrasiyi korumak, güçlendirmek ve geliştirmek, tekelci sermayenin egemen olduğu öteki Batı Avrupa ülkelerindeki gibi rejimler

ve sosyal sistemlerle değil, ancak sosyalizme giden yolu tutmakla mümkündür.

PARTİ GÜÇLENİYOR ENTERNASYONALİZM PEKİŞİYOR

Portekiz Komünist Partisi, antikomünizm dalgasına rağmen yüzbin üyeye sahiptir ve safları gelişmeye devam etmektedir. Partinin güçlenmesi, devrimin korunması ve güçlenmesinin zorunlu koşuludur. Demokratik Portekiz, ancak komünist partisinin ulusal ekonominin tüm alanlarına ve bu arada hükümete aktif olarak katılımıyla kurulabilir.

Yoldaşlar! Savaşımızda bize esin veren, bizleri coşturan yalnızca işçi sınıfına ve halka inancımız değil, demokratik ve ilerici güçlerin uluslararası dayanışması, ulusal kurtuluş savaşları ve yüce uluslararası komünist ailemizde bir arada bulunduğumuz marksist-leninist partilerin kardeşçe dayanışmasıdır. Bu ailenin, marksizm-leninizm ve proleter enternasyonalizmi ilkeleri etrafında birlik olması ortak zaferimiz için zorunludur.

SBKP'nin XXV. Kongresi'nde en parlak bir şekilde kendini göstermekte olan ölümsüz proleter enternasyonalizmi ideali üzerinde Lenin'in partisine eğitilen şanlı Sovyet halkının desteği, inancı ve dayanışması, bizleri güçlendirmekte, bizlere esin vermekte, coşturmaktadır.

Yaşasın Sovyetler Birliği'nin şanlı Komünist Partisi ve Komünizmin kurucusu Sovyet halkı!

Yaşasın PKP ve SBKP, Portekiz ve Sovyet halkları, demokratik Portekiz ve Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri arasındaki dostluk ve işbirliği!

Yaşasın marksizm-leninizm ve proleter enternasyonalizmi ilkeleri üzerinde komünist hareketin birliği!

Yaşasın demokrasi, barış, ulusal bağımsızlık, sosyalizm ve komünizm için dövüşen güçlerin birliği!"

«HUELGA GENERAL!»

«GENEL GREV»



İspanya işçi sınıfı, faşizmin devamına yüzbinler halinde direniyor.

Unlü Fransız gazeteci ve FKP üyesi Henri Alleg'in İspanya'da fabrika ve sendikalarda yaptığı bir röportaj geçenerde yayınlandı. Yüzbinlercesinin direnişiyile, Franko faşizmini sürdürmeye çalışan Carlos yönetiminin temellerini iyice sarsan İspanya işçi ve emekçileri, röportajda sınıf dayanışmasının sıcak örneklerini veriyorlar. Henri Alleg, "güdümlü" bir sendikandan toplantısındaki izlenimlerini şöyle aktarıyor:

SIEMENS'TE KURŞUN İŞÇİSİ

"Barcelona'nın işçi banliyösündeki Cornella Siemens fabrikasında kurşun işçisi olarak çalışan Antonio Garcia Sanchez bana fabrikasının yakınlarında randevu vermişti. İki arkadaşıyla birlikte orada kahve içtik. Toplantıya gitmeden önce bana birkaç tavsiyede bulunmak istedi: "Yanımda fotoğraf makinesi taşıma. Yoksa "Sosyal"deklar ("Sosyal ve politik tümen" in polisleri) şıppadanak enseler. Önce ben gireyim, sen arkadan gelirsin. İki arkadaş seni salonda bekleyecek. Onların yanına oturursun."

"GÜDÜMLÜ" SENDİKA

Dikey sendikannın "güdümlü" bir toplantısına gidiyordum. Yıllar süren mücadelelerin sabrı ve cesaretiyle, Cornella işçileri ve onların işçi komisyonları sendikannın yönetimine kendilerinden birkaç kişiyi sokmayı başarmışlardı. "Alt kademelerde birkaç adım atıldı. Fakat yukarı doğru çıkıldıkça sendika gittikçe faşistleşiyor." Yerel ya da bölgesel sendika birlikleri yasak. Bütün işçiler, aşağıdan yukarıya doğru ve aynı korporasyonun içinde örgütlendiriliyor. Farklı sendika kolları arasında bağlantı kurulması da yasaklanmış durumda, ve toplanmak isteyen sendika sorumluları bunun için önce resmi emir çıkarmak zorundalar.

TOPLANTI BAŞLIYOR

Cornella sendikası başkanı (Antonio Garcia), Bölgesel Sendika başkanı Ramos, ve "otoritenin yasal temsilcisi" (yani toplantı ve toplantıya katılanlar hakkında resmi rapor verecek olan polis) yerlerini alıyorlar.

Çıplak ve donuk duvarlı salonda dört yüz işçi oturuyor. Gündem, Laforsa elektrik malzemesi fabrikası işçilerinin durumu. İşten çıkartılmaları karşı iki aydır grevde olan işçiler, Santa-Maria kilisesine rahibin rızasıyla sığınmış durumdalar. Polis binayına sarmış, ve işçilerle her türlü temas yasak. Kürsüye çıkan bir işçi şöyle konuşuyor: "Patron, işin hemen başlaması şartıyla, çıkartılan 40 işçiden 12'sinin işe alınmasını kabul ettiklerini açıkladı."

"YA HEP, YA HIÇ!"

Bir işçinin "Todos o nadie" (Ya hep, ya hiç) diye haykırmasına bütün salon birlikte katılıyor. Ramos, "Mesela yalnız Laforsa'daki yoldaşlarla dayanışmamızı göstermek değil, kendi kendimizi de savunmaktadı" diyor. Patronlar, yalnız Cornella'da değil, 100 bin ücretlinin çalıştığı tüm Llobregat bölgesinde işçileri işten atıyorlar; Pirelli lastiklerinde 700 işçiden

122'si, Soler-Amiral'de 700 işçiden 180'i, Elsa fabrikasında 900 işçiden 300'ü, Garcia Moya'daki 150 işçi işinden atılmış durumda. Farna işçilerinin de durumu aynı. Serra'da ise haftada sadece bir gün çalışılıyor."

Bugün tüm İspanya'da 800 bin işsiz var. Ülke dışında yaşamaya çalışan bir milyon kişi, bunun dışında. Bunalım, acımasız.

"Bundan kim sorumlu? Biz mi, patronlar mı? Biz mi, yoksul hükümet edenler ve patronların hizmetine koşanlar mı?" Kürsüdeki polis-raportör, burnunu kağıtlarının arasına saklamaya çalışıyor.

"HUELGA GENERAL"

Ne yapmalı? "Huelga general!" Bütün bölgede genel grev, gösteri ve Ayutamiento'nun (kentin oteli) önünde protesto miting! Ne zaman? "Hemen", haykırışlarına boğuluyor salon. Büyük çoğunluk alkışlıyor. Ramos söz alıyor:

"Yoldaşlar, duygusal olarak değil, sendikacı olarak düşünmeliyiz. Kafamızla, yalnız yüreğimizle değil. Bölgede daha bizimle aynı adımı atmamış olan başka işletmeler, daha onbinlerce işçi var. Onlara da danışalım. Onlarla da tartışalım, sonra hep birlikte karar verelim ve yürüyalım."

YILLARIN ÜRÜNÜ

Antonio Garcia bana şunları söylüyor. "Bunun her zaman böyle olduğunu sanma. Cornella bütün Katalonya değil; Katalonya da bütün İspanya değil. İşler, burada bile her zaman böyle yürümez. İşçi Komisyonlarını kabul ettirmek, taban sendikalarda yer almak, işçilerin mücadeleliliğini geliştirmek ve örgütleme için yılları geçmesi gerekti..."

Antonio Garcia, neden söz ettiğini biliyor. Cornella'daki ilk işçi komisyonlarında görev alan Antonio Garcia, bu yüzden defalarca hapsi göze almış bir işçi.

İSPANYA'NIN GÜRBÜZ İŞÇİ SINIFI

İspanyol işçileri, ücretlerinin yüzde 30 - 50 kadarını fazla mesai ile kazanmak zorundalar. Bu, Avrupa'daki en düşük ücret düzeyini gösteriyor. İşte, çok uluslu şirketler ve İspanya büyük burjuvazisi, 1960'dan sonra kapitalizmin hızlı gelişmesine kapıları böyle açtı. İspanya'nın geleneksel "tarım ülkesi" görünümü değişti. Toplam nüfusun yüzde 50'sini oluşturan köylülerin oranı, 1950'den 1974'e kadar dörtte bir düştü. 1950'deki 2.5 milyondan bugün 6 milyona sıçrayan yeni bir işçi sınıfı doğdu. Daha yoğun, sayıca daha kabarık, gerek teknik nitelikleri gerekse siyasal davranışlarıyla gittikçe daha modern bir biçim alan bir işçi sınıfı bu.

MÜCADELENİN BAŞINDA KOMÜNİSTLER

Mücadelelerin başında komünistlerin bulunduğunu herkes kabul ediyor. Komünistlerin saygınlığı

büyük. Kırk yıldan beri katliamların, hapisanelerin potasından geçen komünistler İspanya halkının direnişini semgeler durumda. Fabrikalarda, işçilerin sömürü ve baskıya karşı başkaldırışını sabırla onlar örgütlediler. İşçi Komisyonlarının kurulmasında canlıca rolü onlar oynadılar. Komünistleri İspanya'nın siyasal yaşamından atmaya kalkışmak, işçi sınıfını atmaya kalkışmak anlamına geliyor. Yarın komünistlere oy vermeyecek olan işçiler bile bunu böyle biliyor. İspanya Komünist Partisi'ni kitleleme çabalarının muhalefet tarafından şiddetle reddedilmesi de bunu kanıtıyor.

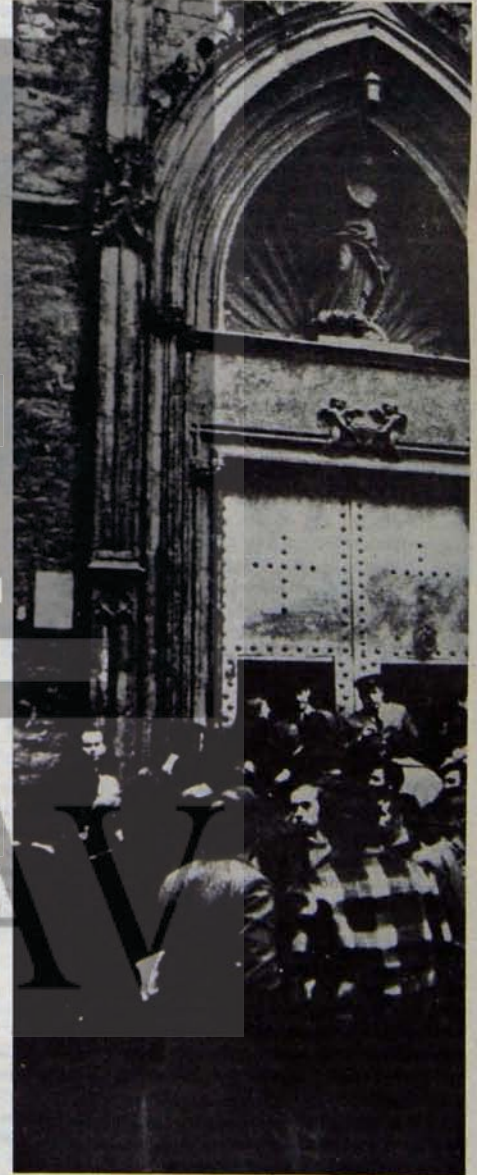
FAŞİZMİN SAYFASI DÜRÜLÜYOR

Şu ana kadar, bazı antikomünist önyargıların direnmesine rağmen (özellikle eski İspanya Sosyalist İşçi Partisi'nde; bu partiyi, Demokratik Cunta'nın kurulmasında yer alan Halkçı Sosyalist Parti'yle karıştırmamak gerekli), birlik güçlendirilmiş durumda. Komünistler, işçi sınıfıyla et ve tırnak gibiler. Fakat öğrencilerle, aydınlarla ve halkın diğer tabakalarıyla olan ilişkileri de aynı ölçüde sağlam.

Hristiyanlarla ilişkiler de büyük ölçüde geliştirilmiş durumda. Birçok hristiyan İKP saflarında çarpışıyor.

Bu durumda, Kadillo'nun mirasçılarının İspanya Komünist Partisi'nin yasal varlığına bu kadar kudurganlıkla karşı çıkması şaşırtıcı değil.

Fakat artık çok geç! Faşizmin sayfası kaçınılmaz olarak dürülecek. İspanya halkı, tarihinde yeni bir bölüm başlatacak."



Santa-Maria kilisesinin önünde,

içerideki işçilerle dayanışma için yapılan gösteri.



İşçi Kültür Derneği Başkanı: ÖMER POLAT

EGEMEN SINIFLARIN TÜM SİLAHLARINA KARŞI DURMALIYIZ

İşçi Kültür Derneği'nin kurulmasını gerektiren koşullar neler oldu; Derneğimizin amacı nedir, açıklar mısınız?

Egemen sınıfların sömürü biçimleri, işçi ve diğer emekçiler üzerindeki baskı yöntemleri çok yönlüdür. Ülkemizde egemen sınıfların işçi sınıfı ve diğer emekçiler üzerinde uyguladıkları baskı biçimi de sadece ekonomik ve politik baskı değildir. Egemen sınıfların duragan olmayan işçi kültürü üzerinde onu ağırlaştırarak, ekonomik ve politik mücadelesi ile atbaşı gitmesini engelleyen bir baskı vardır. Bu baskının amacı işçi sınıfı

nı ve diğer emekçilerin kültürlerinin gelişmesini, olgunlaşmasını engellemek; kendi sınıfsal kültürünü, dünya görüşünü ve anlayışını işçi sınıfı üzerinde egemen kılmak; onu ekonomik ve politik mücadelesinde bir yanı kırık bırakmaktır. Egemen sınıf ekonomik sömürsünü sürdürmede kültür sömürsünü işçi sınıfı ve diğer emekçilere karşı bir silah olarak kullanma mücadelesi içindedir.

İşçi Kültür Derneği'nin kuruluş nedeni yukarıda anlattığım durumun zorlanması sonucu oldu. Nedir işçi kültürü? Bu kültür ülkemizde hangi düzeydedir?

İŞÇİ KÜLTÜR DERNEĞİ ADIYLA YENİ BİR DERNEK KURULDU

Ankara'da İşçi Kültür Derneği adıyla bir dernek kurulmuştur. Kurucular arasında Ömer Polat (Başkan), Mahmut Tali Öngören (II. Başkan), Sevgi Soyca, Nezih Danyal, Veddi Sayar, Nevzat Şenol, Çetin Öner, Yalçın Küçük, Uğur Mumcu, Alpaslan Işık, Özcan Kesgeç, Zeki Kılıç, Erhan Tezgör, İlhan Akalın, Yener Aydın, Varlık Özmenek, Miraç Çolak, Maksut Göksoy, Arif Sentek, Nurhan Karadağ, Uğur Okman, Hasan Özgen, Mesut Odabaşı, Ahmet Çakaloz, Erşen Şansal, Haslet Soyöz, Unal Büyükokutan, Celal Metin, Mükrem Barut, Gökhan Akçura, Neşe Çulhaoğlu vardır.

İşçi Kültür Derneği amacını şöyle açıklamıştır:

Kapitalizmin işçi sınıfı ve tüm emekçi sınıflar üzerindeki baskısı çok yönlüdür. Egemen güçler ekonomik ve politik alandaki yoğun baskılarına kültür planında da yürütmektedirler. Oluşmakta olan bir kültürü yozlaştırmak, dağıtmak, kendi kültürü yönünde bir sapmaya götürmek amacını taşıyan bu baskılar son günlerde alabildiğine yoğunlaşmıştır.

İşçilerin ve tüm emekçi güçlerin ekonomik ve politik mücadelelerinin yanında kültürel mücadeleleri kısıtlanmaktadır. İşçi Kültür Derneği işçi ve diğer emekçilerin kültürünün oluşmasına ve gelişmesine katkıda bulunmayı amaçlamaktadır. İşçi Kültür Derneği bu yönde tiyatro, sinema, edebiyat, müzik, halk bilimi, fotoğraf, grafik-plastik sanatlar ve eğitim dallarında çalışmalarına başlamıştır. Bu çalışmalarını tüm sendika ve demokratik kitle örgütleri ile karşılıklı yardımlaşma anlayışı içinde yürütmeyi amaçlamaktadır.

Nasıl bir baskı altındadır, nasıl saptırılmakta, nasıl başka sınıfların kültür baskısı altında tutulmak istenmektedir? Bütün bu sorulara cevap ve açıklık getirmek amacı ile kuruldu İşçi Kültür Derneği.

Ülkemizde işçi sınıfının yanında olan sendika ve demokratik kitle örgütleri, işçi sınıfının mücadelesinde ona omuzdaş olmaktadır. Ama bu örgütler, gerek işlevleri, gerek sosyal yapıları nedeniyle işçi kültürünün oluşumu, gelişimi mücadelesinde onu bir yerde yalnız bırakmaktadırlar.

İşte İşçi Kültür Derneği bu eksikliği kapatmaya çalışarak, işçi kültürünün oluşumu ve gelişimini hızlandırmak, ekonomik mücadelesinde onu daha güçlendirmek amacı ile kuruldu. Bu en önemli amacın dışında bir de ülkemizde, bugüne kadar namuslu ve onurlu mücadelesi olan, çeşitli dallarda ürün veren sanatçıları bir araya getirmek, onları bireysel çalışmalarını yanında kolektif çalışmaya, işçi sınıfı ve diğer emekçilerle daha yakın bağlar kurmaya itmek daha çok yararlı olmalarını sağlamaya çalışmak söz konusudur.

haberler... dünya işçi sınıfından ve çalışanlarından haberler... dünya işçi sınıfı



JAPONYA: PROTESTO MITİNGİ

Japon emekçilerinin yerel iş ve yönetici çevrelerinin Amerikan "Lockheed" şirketiyle olan ve kamuoyunca bilinen skandalı ilişkileri dolayısıyla düzenledikleri protesto mitingi Tokyo'da yapıldı. Japonya başkentinde 50 binden fazla kalabalık Meydi parkında toplandılar ve Japonya'dan karlı siparişler elde eden Amerikan havacılık şirketi tarafından bazı önemli Japon devlet adamlarına rüşvet verilmesi konusunun ayrıntılı şekilde incelenmesini istediler. Mitinge katılanlar, Japonya ile ABD arasında mevcut olan ve Amerikan şirketlerinin buna dayanarak Japon tarafına savaş araçları gönderdikleri ve "Lockheed" olayının gösterdiği gibi, mallarının sürelerinin arttırılması amacıyla kirli yöntemler kullandıkları askeri anlaşmayı kınadılar.

İSPANYA: BASK ÜLKESİ MÜCADELE EDİYOR

Emekçiler demokratik değişiklikler istiyorlar. Bask kentlerinin sokaklarında barikatlar kuruldu.

İspanya'dan gelen haberlere göre, ülkesinde "mücadele günü" alışı olmayan ölçülerde gerçekleştirildi. Bask vilayeti emekçilerinin dörtte üçü 8 Mart'ta işe çıkmadılar. Vitoriya kentindeki gösterilere katılanlar, polislin yaptığı canavarca baskıları protesto ettiler, ülkede demokratik reformlar yapılmasını, bütün politik tutukluların serbest bırakılmasını, maddi durumun düzeltilmesini istediler.

4 binden fazla insan, polislin gösteriden önce 18 yaşındaki bir genci öldürdüğü Bilbao kentinin banliyösü olan Bassuri sokaklarında yürüdü. Göstericileri bu kez de takviye edilmiş polis müfrezeleri karşıladılar ve göstericilere karşı mermi ve göz yaşartıcı gaz kullandılar.

Göstericiler barikatlar kurdular ve polise karşı koydular.

Gueço ve Santurse kentlerinde bir çok sokak barikatlarla örtüldü. Buralarda aynı şekilde polisle göstericiler arasında çatışmalar oldu.

BELÇİKA: GREVCİLERİN ZAFERİ

Amerikan "Vesting-Haus" şirketine ait olan "Vabko" fabrikasının işçileri, hemen hemen bir buçuk aydır devam eden grev sonucunda zafer kazandılar. Belçikalı emekçilerin azmi ve dayanıklılığı, yöneticileri işten çıkarılan üç sendika militanını yeniden işe alma zorunda bıraktı. Gent limanı işçileri, yönetimin pek çok işçiyi işten çıkarma niyetine karşı protesto gösterisi yaptılar. Brugge kenti liman işçileri de istihdamın sağlanması isteğinde bulundular.

FRANSA

9 Mart'ta Fransa'da posta dağıtılmadı, ilkokullar, liseler çalışmadı, belediye kuruluşları kapalıydı. Kamu sektöründen 4 milyon emekçinin katıldığı bir günlük grev yapıldı. Elektrik santrallerindeki ve gaz fabrikalarındaki işçiler, enerji dağıtımını kısa fasıllarla keserek greve katıldılar.

Cumhuriyet Alanı'nda başlayan ve kamu sektöründeki emekçilerden başka, öğretim koşullarının düzeltilmesini isteyen Paris bölgesi yüksek okul öğrencilerinin de katıldığı gösteri, grevin en önemli anı oldu.

İş ücreti konusunda kadınlara yapılan farklı muamelelerin sona erdirilmesini isteyen Paris bölgesinden emekçi kadınlar, kalabalık bir miting yaptılar.

Bugünkü grevlerin geniş boyutları, Fransız emekçilerinin tekellerin ekonomik krizle doğan tüm masrafları emekçi halkın omuzlarına yıkmaya denemelerini bozma konusunda kesin kararlı olduklarını ifade etmektedir. Ekonomistler, Fransa'nın ekonomisini etkileyen krizin en alt noktasını henüz daha atlattılmaktan uzak olduğu düşüncesine varıyorlar.

Dünya Emek Konfederasyonu'nun bildirdiğine göre, Ocak ayında işsizlerin sayısı yaklaşık olarak 1,5 milyonu bulmuştur ve üstelik bunların yansı, işsizlikle yardım parası da alamamıştır. Ekonomik işbirliği ve Gelişme Örgütü ekiperleri, yılın sonuna doğru ülkedeki işsiz sayısının 200 bin kişi daha artacağını hesapladılar.

İlerici sendikalar, emekçilerin krizin külfetini emekçi halkın omuzuna yıkmaya yönelik büyük sermaye politikasına karşı verdikleri mücadeleye başkanlık ediyorlar.

haberler... dünya işçi sınıfından ve çalışanlarından haberler... dünya işçi sınıfı

Derneğin örgütlenme biçimi ve çalışma yöntemleri nasıldır?

İşçi Kültür Derneği kendi içinde altı üniteden oluşmaktadır. Bu üniteler tiyatro, edebiyat, sinema-grafik-resim, eğitim ve müzik bölümleridir. Her ünitenin bir başkanı vardır. Her ünite kendi içinde çalışır, raporlar hazırlayarak yönetim kuruluna öneriler getirir. Görünüşte ayrılmış gibi görünse de her ünite arasında sıkı sıkıya bir bağ vardır.

Uye olma durumumuz da değişiktir. İşçi Kültür Derneği üyeliğine kabul edilen kişide aranacak ilk koşul, ünitelerden herhangi birinde çalışma zorunluluğudur. Bu yüzden üyelik durumumuz dar kapsamlıdır. Çünkü İşçi Kültür Derneği'nin amacı üye aidiyatına dayanarak yaşamak değil, üyelerin üniteler içindeki çalışmalarını sonucu verecekleri ürünlerle yaşamaktır. Ama fahri üyelik durumu Derneğin yayılmasını sağlayacak niteliktedir.

Ürün verme, bu ürünleri yığınlarla ulaştırma nasıl olacaktır? Şu anda sürdürülen çalışmalar var mıdır?

Soruya çalışmalarımızdan giderek cevap vereceğiz. Biliyorsunuz bundan az süre önce Pazarcık'ta Baysen-İş'e bağlı sekizyüz işçi greve gitti. Karşısında Alman işvereni vardı. Ama yanında da Alman işçisi, İtalyan işçisi ve onların işçi dayanışması. Aylarca direndiler, dayandılar ve kazandılar. Alman işvereni bu soylu direniş karşısında da olsa dize geldi.

İşte bu aylar süren onurlu mücadelede bir yığın olaylar oldu. Tiyatrosu, yapılacak olaylar, senaryosu yazılacak, sineması yapılacak olaylar. Oradaki işçiler grev süresince acı çektiler, aç kaldılar, halay çektiler, türküler söylediler.

Yukarıda da görüldüğü gibi Baysen-İş'e bağlı işçilerin grevleri bizim derne-

ğimizin bütün ünitelerine hammadde olacak zenginliktedir. İşte şimdi bütün üniteler bu konu ile ilgili çalışmalarını sürdürmektedirler. İlerde o işçilerin oyunları oynanacak, filimleri yapılacak, türküleri söylenecek. Onlardan aldıklarımızı daha da geliştirerek onlara götüreceğiz ve onların ekonomik mücadelelerinin yanında kültürel mücadelelerini de hızlandıracaktır. Ama kararınca, gücümüzün yettiğince olacak.

Ortaya çıkan ürünler, ilerici sendikalarla kurulan ilişkiler sonucu işçilere ve diğer emekçilere götürülecektir.

Bu ürünleri işçi bir ücret ödeyerek mi izleyecek?

Hayır işçinin bağlı olduğu sendika ile yapacağımız anlaşma ile, sendikadan aldığımız az bir bağış karşılığı izleyecek. Bu bağış da bizim derneğimizin maddi kaynağını meydana getirecektir. Yani İşçi Kültür Derneği'nin yaşaması onun ortaya koyacağı ürünlere bağlıdır. Bu çalışmalar ne kadar çok, ne kadar sağlıklı olursa Dernek o denli güçlenecek, o denli yaygınlaşacak.

Anlaşılan İşçi Kültür Derneği birçok sanat dallarında çalışmalar yapacak. Pekiyi bu çalışmalara işçilerin katılımı orani ne olacak?

Her ünitenin başkanı çalışacağı arkadaşlarını seçme özgürlüğüne sahiptir. Bu aynı zamanda o ünitenin ve giderek Derneğin sağlıklı çalışması açısından gerekli. Yalnız ünite başkanı seçme yaparken, daha önceden bir ön çalışma yapmak zorunda. Bu ön çalışmayı da sendikalarla, demokratik kuruluşlarla yapması gerekli. İşte bu çalışmayı yaparken kendi dalında çalışabilecek, o dalda kabiliyeti olan işçileri de arayıp bulacak ve çalışmalarına o işçiler de katılacak. Derneğin üyesi olacak. Örneğin saz çalan

GELEN BAHARA DEYİŞ

behey be toprak ana
behey bengi doğurgan
kulunlarsın baharı - düğün
neymiş pranga bileğinde
neymiş boynunda urgan

bakış göğün: çocuk gibi
yumuk bebek elleri tomurcuklar
bakınız bulut yanaklarında gamze
kuşlar bebek ağlaya durmuş
işte bahar - çocuklar

behey be toprak ana
behey bengi doğurgan
kulunlarsın baharı - düğün
neymiş pranga bileğinde
neymiş boynunda urgan

AHMET AKSOY

işçi, şiir yazar işçi, tiyatroya ilgi olan işçi kendi kültürünün oluşmasında kendi kültürünün emekçisi olarak çalışacak.

Bütün bunların dışında, sizin ekleyeceğinize bir şey var mı?

Evet, var. Çok zor bir yükün altına girdiğimizi biliyoruz. Derneğimizin adını bile söylemek zor geliyor. Bizi çok zorlu bir mücadelenin beklediğinin bilincindeyiz.

Yanışlarımız olacaktır. Hem de çok olacaktır. Ama bir hatayı iki kere yap-

mamaya çalışacağız. Uye arkadaşlarımızın başka sorumlulukları ve çalışmalarını dışında böyle bir uğraşa girmeyi de kabullenmeleri gerçekten saygıya değer. Bu dernek içindeki sorumluluklarımızı biliyoruz. Bunun en iyi kanıtı da ileride ortaya koyacağımız ürünler olacaktır.

Eğer ileride İşçi Kültür Derneği, işçi ve tüm emekçilerin kültürlerinin oluşumunda, gelişmesinde, başka bir kültüre karşı soylu direnmesinde kendisinin ufak bir katkısının olduğunu görürse bu bizi mutlu etmeye yetecek ve artacaktır bile.

İZMİR'DE SENDİKAL

Vedat Pekel İzmir'den bildiriyor.

1976 yılı, işçi hareketleri açısından, Ege Bölgesinde oldukça hareketli geçecek benzeri. Gerek DISK ve gerekse TURK-İŞ'e bağlı sendikalar, çok sayıda işçiyi kapsayan toplu sözleşme hazırlıklarını sürdürüyorlar. 1976'nın ilk aylarında üç grev kararı uygulamaya konuldu. Bunlardan ikisi DISK'e bağlı Maden-İş Sendikasında yürütülüyor. 60 işçinin çalıştığı Özler Döküm ve 130 işçinin çalıştığı Tokez Keçe Sanayi işyerlerindeki grevler bir ayını doldurdu. Öte yandan TURK-İŞ'e bağlı Oleyis Sendikasında başlatılan 19 işçinin çalıştığı Atif Kafeterya'daki grev ise 15 gündür devam ediyor.

Maden-İş Sendikasında Manisa'da kurulu 250 işçinin çalıştığı Efe Tarım ve Kale Jant işyerlerinde alınmış olan grev kararının uygulamaya konulabilmesi için yasal sürenin dolması bekleniyor. Bu arada, bir süre önce DISK'e bağlı Gıda İş Sendikasında geçen ve halen de bu sendikanın üyesi bulunan 500 kişinin çalıştığı Piyale Makarna Fabrikasında yetki, akıl almaz bir beceriksizlikle TURK-İŞ'e bağlı Tek Gıda İş Sendikasına kapıtıldı. Bu sendika tarafından yürütülen görüşmelerde anlaşma sağlanamadığından uzlaşırma kuruluna gidildi. Bu işyerinde de grev kararı alınması beklenmektedir.

Tatari'lere ait Batı Tekstil Fabrikasında çalışan 190 işçiden 40'ının iş akitleri DISK'e bağlı Tekstil Sendikasına üye oldukları için feshedildi. Bunun üzerine işçiler direnişe geçtiler. İlk kez sendikalaşma girişiminde bulunan ve çoğunluğunu kadınların oluşturduğu işçiler sendikalaşma haklarına ve seçtikleri sendikaya saygı gösterilmesini istiyorlar.

MÜCADELE GELİŞİYOR

Genel İş Sendikası, yeni toplu sözleşme taslağı hakkında bilgi vermek üzere üyeleriyle bir toplantı yaptı. Toplantıda bazı CHP'li büyük kent belediye başkanları, işçi sorunları karşısında takındıkları tavır nedeniyle kıyasıya eleştirildiler. İşçilerin, DISK'e katılma konusunda son derece istekli oldukları gerek yapılan konuşmalardan ve gerekse bu konuşmalara gösterilen ilgiden açıkça görüldü. Bunun üzerine, Genel-İş Genel Başkan vekili Ertan Andaç, en geç Mart ayı sonunda veya Nisan ayı başlarında DISK'e katılacaklarını söyledi.

TURK-İŞ'e bağlı Petrol-İş Sendikası tarafından düzenlenen Bölge Konseyine katılan 300 dolayında işçi TURK-İŞ'i, Petrol İş Sendikası ve bu sendikanın İzmir Şube Başkanı Özcan Tüzün'ü ağır bir dille eleştirdiler. Sendika başkanı tarafından tartaklanarak salondan dışarı çıkarılan ve bir süre önce direniş nedeniyle iş akti feshedilen Devilux Fabrikası eski işyeri baştemsilcisi, işçilerin oylarıyla talona alınarak konuşuruldu. Bu işyerinde işçiler, şimdi, aynı işkolundaki DISK'e bağlı başka bir sendikada örgütleniyorlar.



SODA İŞÇİLERİ GREVDE

Esat Erkut Mersin'den bildiriyor

Mersin'de kurulu Soda Sanayii A.Ş. işyerinde Petrol Kimya-İş Sendikası 1976 nisanında toplu iş sözleşmesi yetkisini almış ve soda işvereni ile müzakerelere başlamıştı. On aydan beri devam eden görüşmeler neticesinde sonuç alınamamış ve işverenin aşırı sömürü alışkanlığından bir türlü vazgeçmemesi ve taleplerde bir yakınlaşma olmadığından GREV kararı alınmıştı.

11 Mart 1976 Perşembe sabahı saat 03 sıralarında grev uygulamaya konulmuş, işyerinde çalışan işçiler işyerini terk ederek greve katılmışlardır. İşçiler davul zurna ile fabrika önünde halay çekmeye başlamışlar, grevin başladığını gören ve vardiya değiştirmeye gelen işçiler de olduğu gibi greve iştirak etmişlerdir. Coşku içinde davulla zurna ile oyunlar oynanırken saat 10 a kadar fabrika önünde 650 işçi toplanmış ve tümü greve katılmıştır.

Petrol Kimya-İş Genel Sekreteri Hüsamettin BAKAN bir konuşma yaparak, grevin işçi sınıfı çıkarları doğrultusunda sürdürüleceğini ve yasal yolların dışına çıkılmıyacağını, kitlelerin tek yumruk şeklinde hareket etmesi gerektiğini ve soda işçisinin bu bilinçte olduğunu ve örgüt disiplini açısından soda işçisine son derece güvendiğini, devrimci bir sendikaya varış onurlu bir Grev yapmalarını belirterek başarılar dilemiştir. Daha sonra sendika genel başkan vekili Yılmaz ÜZDEMİR de grevci işçilere başarı dileklerini bildirecek grevin

işçiler için en kutsal bir mücadele yöntemi olduğunu sözlerine eklemiştir.

Bundan sonra grev çadırları kurulmuş ve oyunlar oynayıp eğlenen soda işçileri, birlik ve beraberliğin verdiği sevinç içinde grevlerine devam etmişlerdir. Grevin üçüncü günü soda sanayinin bir eklentisi olan kalker sahasına gidilmiş, oradaki işçilere grevin önemi anlatılmıştır. Kalker sahasında çalışan işçiler kendi aralarında para toplayarak grevdeki kardeşlerine bir koç aralık grev yerine getirmişler ve birlikte keserek onları yanında olduklarını söylemişler ve birlikte yemek yemişlerdir.

Çukurova bölgesinde ilk defa devrimci bir sendikanın sürdürdüğü grev yerine Anadolu Cam Sanayii işçileri, ÇİTOS-İş Sendikası üyeleri, Maden-İş Sendikası, Tek Bank-İş Sendikası üyeleri ve çeşitli demokratik kuruluşlar çelenkler göndererek grevi desteklediklerini ve soda işçisinin yanında olduklarını belirten pankartlar asmışlardır.

Mersin ve Adana Bölgesinde çeşitli işyerlerinde çalışan işçiler paydos saatinden sonra servis arabaları ile grevci işçileri ziyarete gelecek onlarla oyun oynayarak mücadelelerini destekleyeceklerini belirtiyorlar.

Bugün grevin yedinci gününü doldurmasına rağmen aynı coşku, heyecan ve bayram havası devam etmektedir. Ayda 270 saat fazla mesai yaptırılan işçiler bu işyeri açıldı açılalı ilk defa güneş yüzü gördüklerini belirtmektedirler.

«HAKİKİ KOÇ!...» VE ÖTESİ

Önceki haftanın sonunda Anka Ajans muhabirine demeci veren bir CHP milletvekili şöyle dedi:

"Gerçek anlamda solcu biziz ve solu temsil ederek örgüte kendimizi bu şekilde tanıtıyoruz..."

Türkiye'de öteden beri otobüs işletmeciliği rekabetinde, "Hakiki Jet", "Hakiki Koç" vs. deyimler kullanıldığı malum.

Aynı rekabet alışkanlıklarının burjuva politikasında da sık sık sürdürüldüğünü tekrarlamaya gerek yok. Sıcak bir örnek almak gerekirse CHP'de son günlerde olup bitenlere bakmak yetecek.

İsterseniz, "gerçek solcu" CHP'li parlamenterin demecinde yer alan diğer bölümleri de okuyalım:

"CHP'de merkezçiler ve sol kanat vardır. Biz sol kanadı temsil ediyoruz..."

"Şimdi kurultaya demokratik mücadele ile gidiyoruz. Biz sol olarak gireceğiz..."

"Biz, solcu olarak CHP yönetimine talibiz..."

LIDERLİĞE!.. BİR, İKİ...

Sol, sol, sol... Hem de "Gerçek anlamda!"

Demecin sahibi CHP Aydın milletvekili Şükrü Koç.

Koç, önceki haftanın başında CHP merkez yönetiminde meydana gelen değişikliklere ilgili olarak kendisinden görüş isteyen muhabire bunları söylüyor. Ve "Eyyüboğulu ile Baykal arasında solculuk yönünden fark olmadığını" belirtiyor.

Biz burada Orhan Eyyüboğulu ile Deniz Baykal arasında solculuk yönünden fark olup olmadığını söz konusu etmeyeceğiz. Ancak Şükrü Koç'un "solculuğu" üzerinde birazcık durmakta yarar var sanırız.

Durmakta yarar var, zira Koç'un adı, CHP'nin "Demokratik sol" olarak adlandırılan kanadında müstakbel liderler arasında geçiyor... Böyle olunca, böylesine iddialı bir zatın geçmişine bakmak ve geleceği konusunda merak duyanlara ışık tutmak gerek...

ESKİ DEFTERLER...

İster istemez bu konuda eski DP'nin Milli Eğitim bakanlarından Tevfik İleri'nin, sağ kolu hizmetini görmüş eski bir faşistın yazılarında alıntılar yapmak gerekiyor. 1950'ler döneminde Milli Eğitim Bakanlığında Bakanlık müfettişi olarak, öğretmenler üzerine yapılan baskılarda ve kıyım da başrolü oynamış olan Ali Uygur'un 1963 yılında Türk Yurdu dergisinde yayınlanan bir yazısında Şükrü Koç'tan şöyle söz ediliyor:

"Şükrü Koç Kızıllu Köy Enstitüsünden Emin Soysal'ın müdürlüğü zamanında mezun olmuş, oradan Hasan-oğlan Yüksek Köy Enstitüsüne öğrenci olarak geçmiş, Hasan-oğlan'daki mücadeleye faaliyetine katılmıştı..."

Sözü edilen "mücadele faaliyeti" insanı düşündürüyor. Ne mücadelesi ve bu mücadeleyi kimler ne yönde yürüttü?

Tevfik İleri'nin bakanlık müfettişi Uygur, bunu da anlatıyor:

"Hakkı Tonguç ve o zamanın okul idarecilerinin tutumundan aciz kalarak nefsi bunalan ve en son çareyi TBMM ve o zamanın Meclis Başkanı rahmetli Kazım Karabekir'e bir muafassal raporla müracaat etmekte arayan müca-

deleci gençlerin faaliyetini Şükrü Koç bilmektedir.

Bunların TBMM'ne bu müracaatları üzerinedir ki, Milli Eğitimde vekil değişikliği yapılmış, Tonguç vazifesinden uzaklaştırılmıştır..."

Ali Uygur'un sözünü ettiği "Mücadeleci gençler" arasında Koç var mı, yok mu?..

1950'lerin Milli Eğitim Bakanlığında öğretmenler üzerinde amansız baskı ve kıyımları yürüten makinanın başında bulunan ve elinde zengin belgeler bulundurduğu anlaşılan Ali Uygur bu soruya şöyle cevap veriyor:

"Eğer Şükrü Koç isterse, bu söylediklerimizin doğru olduğu hakkında o zamanki arkadaşlarından ve halen bir vilayette Milli Eğitim Müdürü olan Hüseyin Atmaca'yı (şimdi CHP Denizli senatörü) konuşturmak mümkündür. Hüseyin Atmaca bugün her ne kadar köy enstitülülerin, "çıkılığın yuvaya ihanet ediyor" baskısı altında katiiyen konuşmamak kararında ise de bizim onu yazı ve raporlarıyla konuşturmak imkanımız mevcuttur..."

1946 YILIYDI...

Burada durup, 1946 yılında Hasan-oğlan Yüksek Köy Enstitüsünde meydana gelen bir olayı hatırlayalım.

Hasanoğlan Yüksek Köy Enstitüsünde özellikle, daha sonraları CHP milletvekili olarak meclise giren ve partinin faşist kadrosu içinde yer alan Emin Soysal'ın müdürlüğünü yaptığı Kızıllu Köy Enstitüsünden gelen bir grup öğrenci, solcu olduklarını iddia ettikleri arkadaşlarını ihbar ettiler. "Sayın Türk Emniyetine" diye başlayan ihbar mektubu "Sayın Türk Emniyeti" ile birlikte Meclis Başkanına da hareket geçirdi ve olaylar Milli Eğitim Bakanı Hasan Ali Yücel'in ve Köy Enstitülerinin kurucusu İliköğretim Genel Müdürü İsmail Hakkı Tonguç'un değiştirilmeleri yönünde gelişti...

Muhbirler, ihbar mektubunun sonuna 20 öğrencinin adlarını da eklemişlerdi.

1948 yılında, yani ihbar mektubunun yazıldığı tarihten iki yıl sonra muhbirlerle birlikte ihbar edilenler de mezun oldular.

İhbar edilenlerin başlarına gelenler ilginç olmasa gerek! Hemen tamamı yedeksubay okulunda çavuşa çıkarıldılar. Daha sonraki yıllarda da sürgünden, kıyımdan, baskı ve takipten kurtulamadılar.

Ama okuldan mezun olduktan sonra şansı yaver gidenler vardı. Şükrü Koç ve Cemal Yıldırım adlı iki arkadaş, bakanlıkça Londra'ya tahsile gönderildiler. Hüseyin Atmaca çiçeği burnunda Milli Eğitim Müdürlüğüne atandı. Diğerlerinin isimlerini sıralamaya gerek yok. Ancak içlerinde bir de Arif Gelen vardı ki, o da şimdi Anka Ajans muhabiridir.

Bu konuda ayrıntıya girmeden şimdinin "Hakiki solcu'su Şükrü Koç'a dönelim. Koç, iki yıllık Londra tahsilinden sonra yurda döndü ve ilköğretim müfettişliklerinde bulundu. Bu arada zaman zaman eski fikir ve alışkanlıklarından vazgeçtiğine ilişkin örnekler yaratmayı da ihmal etmedi. Demokrat Parti iktidarıyla arası bozuldu. Bir ara meslekten istifa ederek Demokrat İzmir gazetesinde yazılar yazdı, Derken 27 Mayıs oldu ve gene şansı yaver gitti. Öğretmen Okulları Genel Müdürlüğü Şube Müdürlüğüne getirildi. Hatta bu



Şükrü Koç: Geçmişe bir gezi

arada Kurucu Meclis'e seçildi fakat bir takım formalite eksiklikleri yüzünden mazbatasını iptal olundu.

KOÇ MU KOÇ!..

Ama yıldızı parladı. 1962'de Türkiye Öğretmen Dernekleri Milli Federasyonu başkanı seçildi. CHP ile iyi ilişkiler pekiştirmeye yaradı bu başkanlık. 1964 yılında Federasyonun Eskişehir Kongresinde kendisine rakip olan listeyi yenerken demeci de patlattı:

"Sivri uçlar karşımızda birleşti..." CHP'yi okşayan sözlerdi bunlar. 1965'de CHP Aydın milletvekili olarak meclise girdi. Meclisteki parlamenterlik faaliyetleri arasında Söke Kaymakamı Mehmet Can (şimdi CHP Adana milletvekili ve parti meclisi üyesi) hakkında zamanın İçişleri Bakanı Faruk Sükan'a soru önergesi verdi. Koç, büyük toprak sahiplerinin şiddetini çeken Mehmet Can hakkında soruşturma açılmasını istiyordu.

Eski huy gene depresmişti... O yıllarda Söke'nin büyük toprak zenginlerinin hücumuna uğrayan Savcı Saadettin Demiryak 1973'te meslekten istifa ederek CHP Aydın İl Başkanı olacak, ancak 14 Ekim seçimlerinden sonra ilk merkez yönetimine girecek olan Şükrü Koç'un önerisiyle İl yönetimi feshedilecektir...

BELGELER VE İNSANLAR

"Hakiki solcu" Koç'un serüveni uzun ve de dalı budaklı.

Şimdi gelelim şu ihbar mektubuna.

"Sayın Türk Emniyetine, Hasanoğlan Köy Enstitüsünde milli bir cinayetin feci ve trajik hazırlıkları yapılmaktadır. Komünizm propagandasına İsmet İnönü'nün en çok bel bağladığı köy halkına davasının perdesi arkasında bir takım gizli ve müfrit unsurlar oynayacakları rolün korkunç netayicileri

meşguldürler. Ankarada öğretmen, öğrenci olarak bulunan bazı solcular ve hükümetçe malum komünist temayüllü elebaşlar ve faaliyetin yazı, şür ve kitap gibi vasıtalarla destekleyicisidirler. 1-Sabahattin Ali, Adnan Cemil, Behice Boran, Niyazi Berkes, Mediha Berkes gibi öğretmenlerle Dil Tarih ve Coğrafya Fakültesinden sol temayüllü birçok öğrenciler ve İsmetpaşa Kız Enstitüsünde öğrenci Ş.A.'nin verdikleri kitap, dergi ve basılmamış olarak Bursa hapisanesinden temin edilen Nazım Hikmet'in şiirleriyle beslenen bu faaliyet hayli muvaffak olmaktadır. Böylece birçok öğrenciler gerçek görev ve yollarından sapılmaktadır. 2-Bugün yirmiden fazla köy çocuğu okunması ve basılması kanunen temin edilen birçok kitap ve yazılardan başka Komünist Partisi Manifestosunu de bu kaynaklardan temin ederek elden ele dolatılmaktadır. 3-Hareketleri, düşünüşleri, söz ve duygularıyla Türk rejimi aleyhtarlığı propagandasına girişilen bu yirmiyi aşan genç faaliyetlerini yalnız okul içinde bırakmayıp vazifeli olarak gönderildikleri köylerde de aynı yolda çalışmaktadırlar. Nallıhan Kaymakamlığının bu şekilde bir hadiseden haberi vardır. 4-Son günlerde gizli ellerden temin edilen komünist beyannamesi Enstitü içinde tekersiz edilen nüshalarından biri elde edilerek gönderilmiştir. Esasen bütün bu çalışmaların kökü 1942'de Emniyete akseden Eskişehir Çiftelerden gelmektedir. Türk Anayasasına, inkılabına, cemiyetine, Kemalizmin ruhuna zehirli bir yılan olarak sokulmak istenen ve komünist temayüllerinin vicdanlarımızda husule getirdiği bir tepkisi olarak bu haberi verirken hem de bir vatandaşlık vazifesini yerine getirdiğimiz için seviniyoruz."

CHP Aydın Milletvekili Şükrü Koç, CHP Denizli Senatörü Hüseyin Atmaca, Ortadoğu Teknik Üniversitesi Profesörü Cemal Yıldırım ve Anka Ajans muhabiri Arif Gelen! Yukardaki mektubu hatırlıyor musunuz?..